

DUO

ONDERWIJSONDERZOEK & ADVIES

Rapportage

Sociale veiligheid van docenten VO

DUO Onderwijsonderzoek & Advies
drs. Vincent van Grinsven
Vera van Rossum, MSc

Utrecht, april 2022

Postbus 681
3500 AR Utrecht
Telefoon: 030 263 10 80
e-mail: info@duo-onderwijsonderzoek.nl
website: www.duo-onderwijsonderzoek.nl

INHOUDSOPGAVE

<i>Paragraaf</i>	<i>pagina</i>
1 INLEIDING	3
2 ONDERZOEKSDOELSTELLING	4
3 OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK.....	5
4 SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE RESULTATEN	6
5 RESULTATEN.....	11
5.1 De mate waarin docenten zich (sociaal) veilig voelen op school.....	11
5.1.1 Rapportcijfer.....	11
5.1.2 Gevoel van veiligheid.....	15
5.1.3 Vertrouwenspersoon	17
5.1.4 Tevredenheid aanpak van ongewenst gedrag op school.....	18
5.1.5 Discriminatie.....	19
5.2 Ongewenst gedrag door leerlingen	21
5.2.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door leerlingen	21
5.2.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door leerlingen	23
5.2.3 Overig ongewenst gedrag door leerlingen	25
5.2.4 Melden van ongewenst gedrag van leerlingen.....	27
5.2.5 Ongewenste gebeurtenissen met leerlingen op school	31
5.3 Ongewenst gedrag door ouders	34
5.3.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door ouders	34
5.3.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door ouders.....	34
5.3.3 Overig ongewenst gedrag door ouders.....	36
5.3.4 Melden van ongewenst gedrag van ouders	38
5.4 Ongewenst gedrag door collega's.....	41
5.4.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door collega's.....	41
5.4.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door collega's	41
5.4.3 Overig ongewenst gedrag door collega's	43
5.4.4 Melden van ongewenst gedrag van collega's.....	45
5.5 Ongewenst gedrag door leidinggevendenden.....	48
5.5.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door leidinggevendenden.....	48
5.5.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door leidinggevendenden	48

5.5.3	Overig ongewenst gedrag door leidinggevenden	50
5.5.4	Melden van ongewenst gedrag van leidinggevenden	52
BIJLAGE – RESPONSVERANTWOORDING		55

1 INLEIDING

Er is veel te doen over sociale veiligheid op scholen. Meestal betreft dit de sociale veiligheid van **leerlingen** (die al via verschillende instrumenten wordt gemeten, zoals de Veiligheidsmonitor). Over de sociale veiligheid van **docenten** is echter veel minder bekend. Dit terwijl een school, net als veel andere werkplekken, een plek kan zijn waar sprake is van ongewenst gedrag en sociale onveiligheid.

Om deze reden heeft DUO Onderwijsonderzoek & Advies in maart 2022 een kwantitatief onderzoek verricht onder docenten in het voortgezet onderwijs om landelijk te inventariseren hoe het is gesteld met hun sociale veiligheid op school.

In deze rapportage beschrijven we de resultaten van het onderzoek.

2 ONDERZOEKSDOELSTELLING

De doelstelling van het onderzoek luidt:

Het verkrijgen van inzicht in de sociale veiligheid van docenten in het voortgezet onderwijs.

Om dit inzicht te verkrijgen zijn in een online vragenlijst 52 vragen voorgelegd die in de volgende thema's kunnen worden ondergebracht:

1. De mate waarin docenten zich (sociaal) veilig voelen op school.
2. Ongewenst gedrag van leerlingen.
3. Ongewenst gedrag van ouders.
4. Ongewenst gedrag van collega's.
5. Ongewenst gedrag van leidinggevenden.

In het onderzoek is sociale veiligheid als volgt gedefinieerd:

Een school is sociaal veilig voor docenten als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van docenten niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilig en positief werkklimaat heerst op school en dat docenten zich gesteund voelen door hun collega's/leidinggevenden.

3 OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

Onderzoeksmethode

Het onderzoek is online uitgevoerd. Voor het onderzoek hebben we gebruik gemaakt van het Online Panel Docenten Voortgezet Onderwijs. Dit panel telt circa 1.000 docenten uit het voortgezet onderwijs die voor ons (DUO Onderwijsonderzoek & Advies) en onze opdrachtgevers met regelmaat onderwijsrelevante vragenlijsten invullen.

Daarnaast hebben we 5.000 docenten VO benaderd (op hun emailadres) waarvoor gebruik is gemaakt van de Onderwijsdatabase van DUO Onderwijsonderzoek & Advies.

Het onderzoek heeft als volgt plaatsgevonden:

- We hebben de docenten een email gezonden met een korte uitnodiging tot deelname aan het onderzoek. In deze email hebben we een persoonlijke link verwerkt waarmee docenten de vragenlijst konden activeren.
- De vragenlijst is vervolgens online ingevuld door de docenten.

Elke docent kon de vragenlijst slechts één keer invullen.

Het veldwerk van het onderzoek is uitgevoerd in maart 2022.

Vragenlijst

De vragenlijst bestond uit 52 vragen.

Respons

In totaal is een netto-respons gerealiseerd van $n = 1.038$ docenten uit het voortgezet onderwijs.

Voor de responsverantwoording verwijzen wij u naar de bijlage.

4 SAMENVATTING VAN DE BELANGRIJKSTE RESULTATEN

Algemeen gevoel van sociale veiligheid

Docenten in het voortgezet onderwijs geven gemiddeld een 7,9 voor hun sociale veiligheid. Iets minder dan drie vijfde van de docenten (58%) voelt zich ongeveer even veilig op school als drie jaar geleden. Een derde van de docenten (32%) voelt zich minder veilig op school dan drie jaar geleden. Iets minder dan een tiende van docenten (9%) voelt zich veiliger dan drie jaar geleden.

Ongewenst gedrag

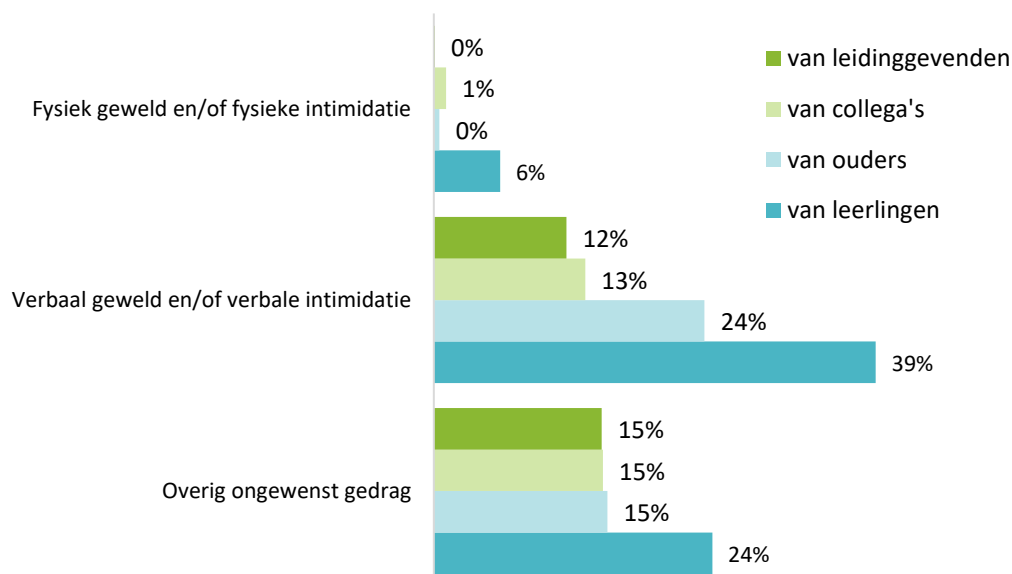
Het vaakst geven docenten aan te maken te hebben gehad met ongewenst gedrag van leerlingen. Twee op de vijf docenten heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met verbaal geweld en/of verbale intimidatie door leerlingen. Een kwart van de docenten heeft te maken gehad met overig ongewenst gedrag van leerlingen. Een op de vijftien (6%) van de docenten heeft te maken gehad met fysiek geweld van leerlingen.

Een kwart van de docenten geeft aan te maken te hebben gehad met verbaal geweld en/of verbale intimidatie door ouders van leerlingen. Een op de zeven docenten heeft te maken gehad met overig ongewenst gedrag van ouders.

Ongeveer een op de acht docenten geeft aan te maken te hebben gehad met verbaal geweld en/of verbale intimidatie door collega's. Een op de zeven docenten heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met overig ongewenst gedrag van collega's.

Ook ongeveer een op de acht docenten geeft aan te maken te hebben gehad met verbaal geweld en/of verbale intimidatie door leidinggevenden, en een op de zeven docenten met overig ongewenst gedrag door leidinggevenden.

% van de docenten dat te maken heeft gehad met de volgende soorten ongewenst gedrag in de afgelopen 12 maanden

In de grafiek op deze pagina en de volgende pagina zijn de vormen van fysiek geweld en/of fysieke intimidatie, verbaal geweld en/of verbale intimidatie en overig ongewenst gedrag uitgesplitst.

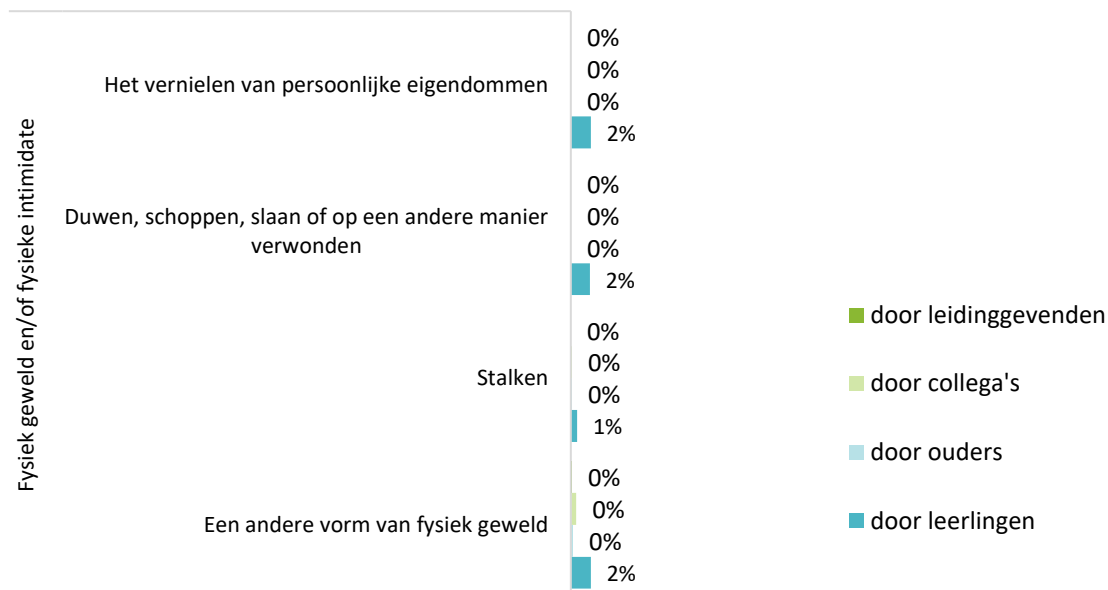
Bij fysiek geweld van leerlingen geven de docenten het vaakst aan te maken te hebben gehad met het vernielen van persoonlijke eigendommen (2%) en duwen, schoppen slaan of op een andere manier verwonden (2%). Bij verbaal geweld van leerlingen geven de docenten het vaakst aan te maken te hebben gehad met schelden/beledigen (26%), voortdurend veroordelen/bekritisieren (14%) en bewust (onterecht) beschuldigen (13%). Bij overig ongewenst gedrag van leerlingen gaat het met name om ongewenste omgangsvormen (13%) en onder druk gezet worden (8%).

Bij verbaal geweld van ouders geven de docenten het vaakst aan te maken te hebben gehad met voortduren veroordelen/bekritisieren (13%) en bewust (onterecht) beschuldigen (13%). Bij overig ongewenst gedrag door ouders hebben de docenten het vaakst te maken gehad met onder druk gezet worden (9%).

Bij verbaal geweld van collega's geven de docenten het vaakst aan te maken te hebben gehad met voortdurend veroordelen/bekritisieren (6%), bewust (onterecht) beschuldigen (6%) en kleineren/vernederen (6%). Als overig ongewenst gedrag van collega's hebben docenten het vaakst te maken gehad met ongewenste omgangsvormen (9%) en machtsmisbruik/onder druk gezet worden (5%).

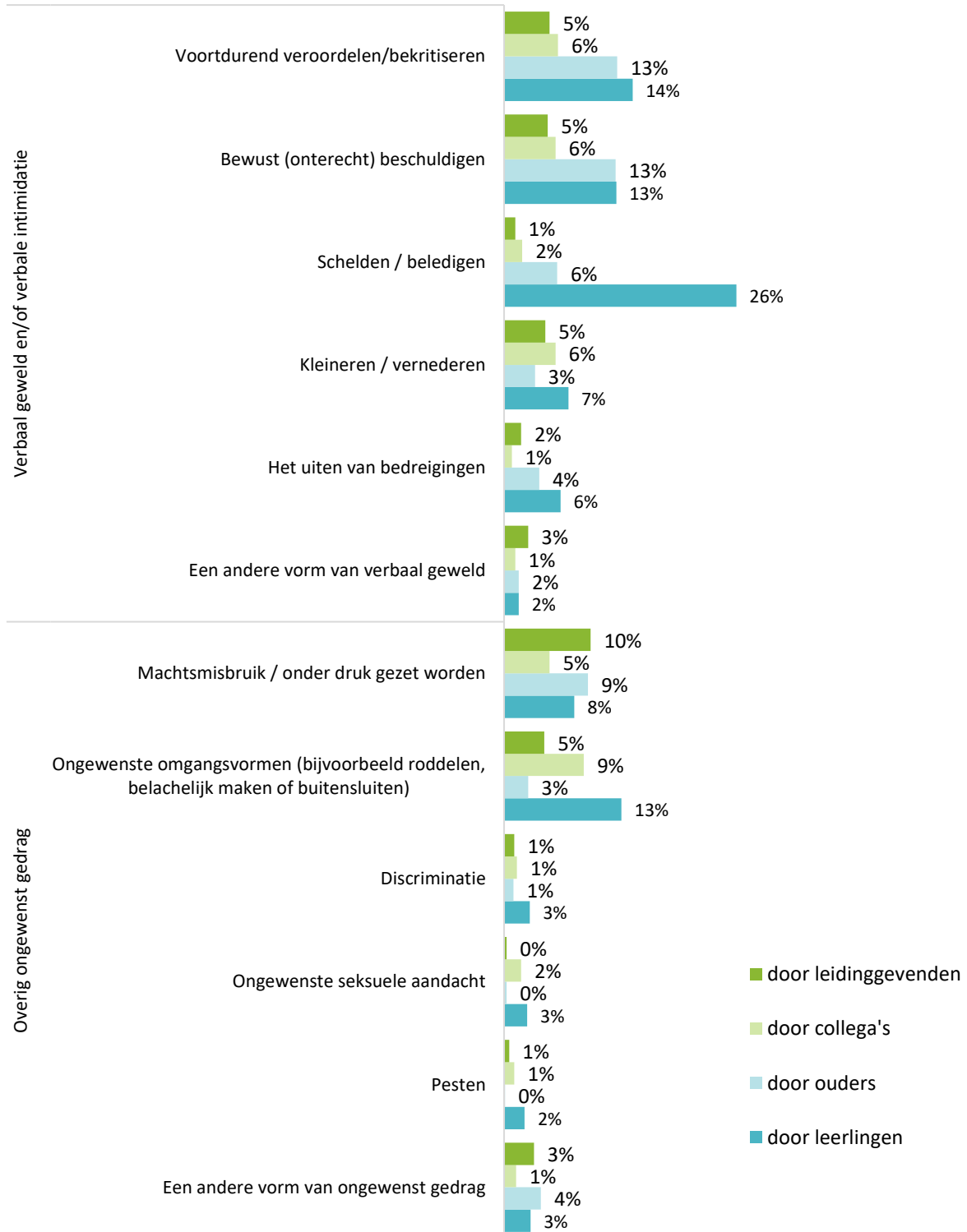
Bij verbaal geweld van leidinggevendenden geven de docenten het vaakst aan te maken te hebben gehad met voortdurend veroordelen/bekritisieren (5%), bewust (onterecht) beschuldigen (5%) en kleineren/vernederen (5%). Als overig ongewenst gedrag van leidinggevendenden hebben docenten het vaakst te maken gehad met machtsmisbruik/onder druk gezet worden (10%).

% van docenten dat te maken heeft gehad met de volgende vormen van ongewenst gedrag

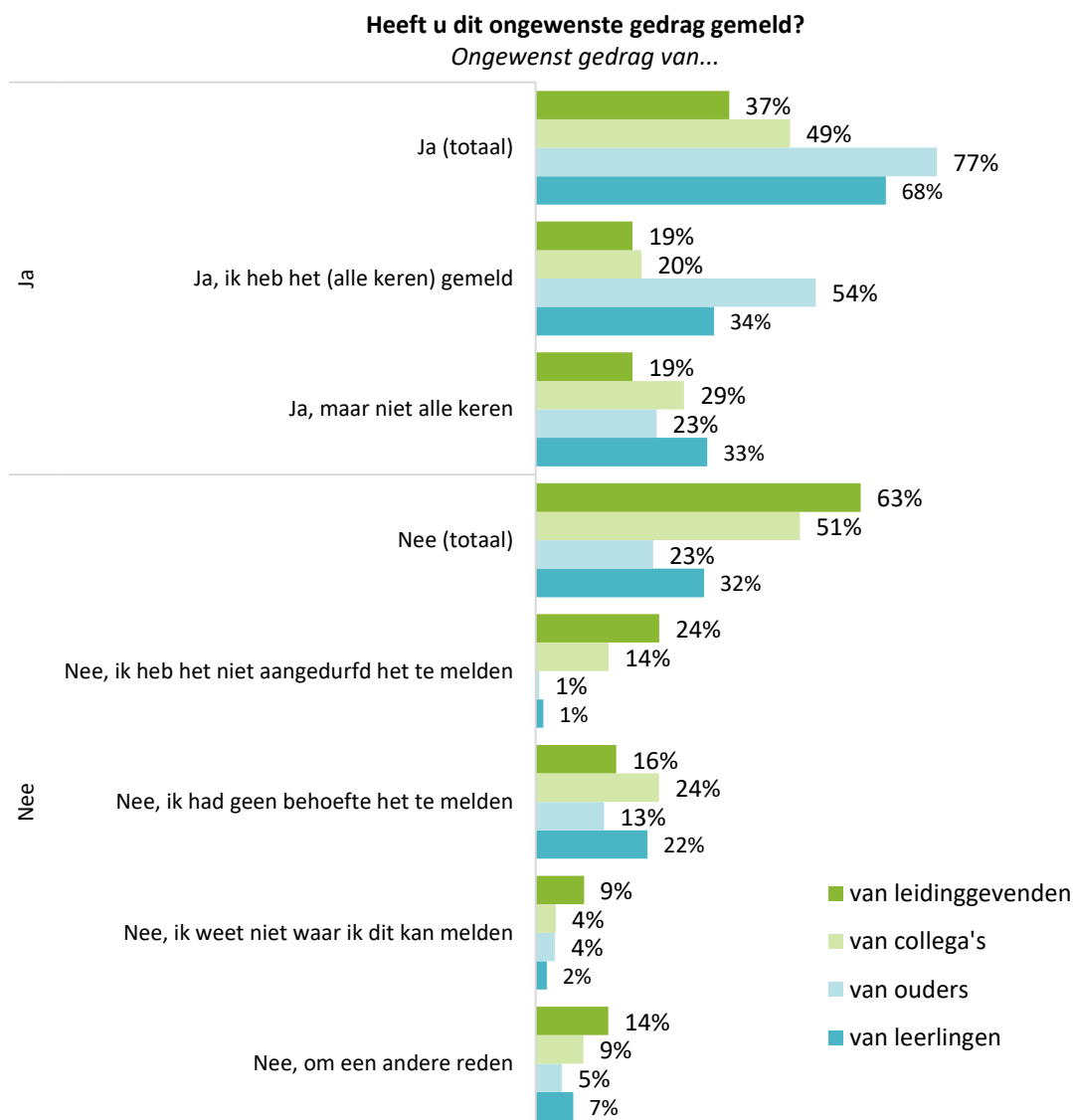

% van docenten dat te maken heeft gehad met de volgende vormen van ongewenst gedrag in de afgelopen 12 maanden

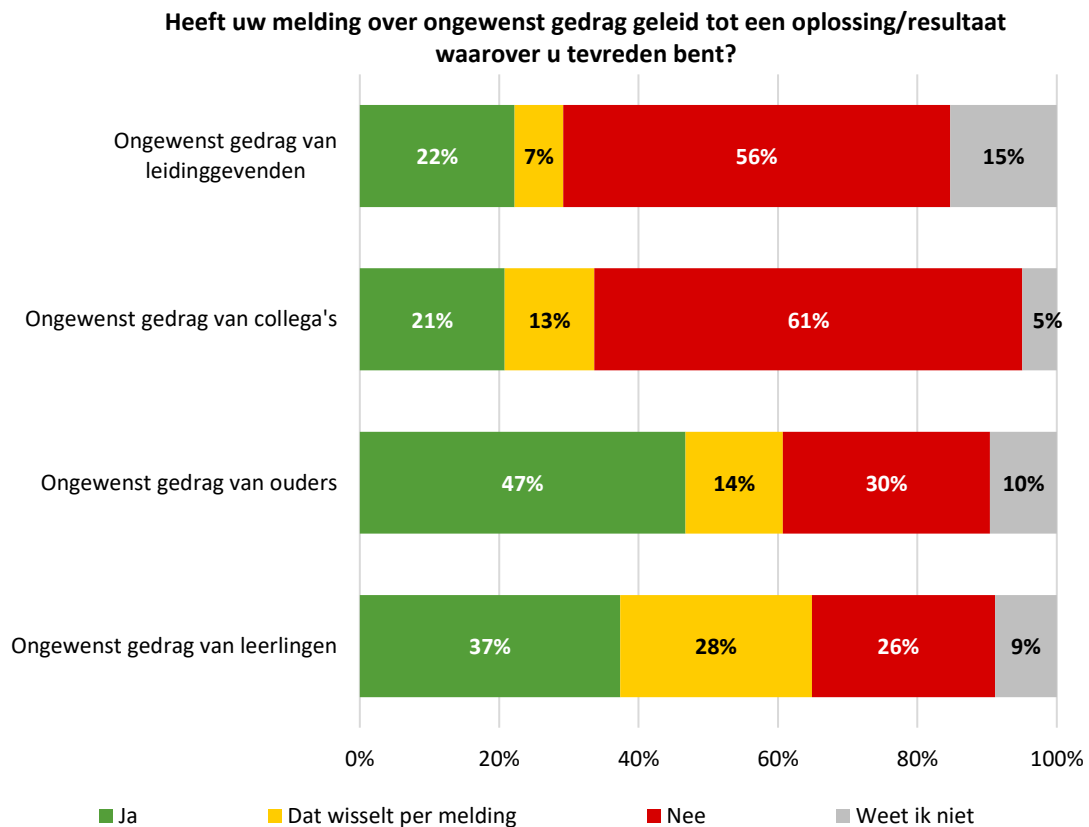

Het melden van ongewenst gedrag

Docenten die te maken hebben gehad met ongewenst gedrag hebben we gevraagd of zij dit ongewenst gedrag hebben gemeld. Ongewenst gedrag van ouders en leerlingen is door een ruime meerderheid van de docenten wel gemeld (respectievelijk door 77% en 68% van de docenten). Ongewenst gedrag van collega's is door ongeveer de helft van de docenten wel gemeld, en door de andere helft niet. Ongewenst gedrag van leidinggevenden is door slechts 37% van de docenten die dit hebben meegemaakt gemeld.

Docenten die ongewenst gedrag hebben gemeld, hebben we gevraagd of zij tevreden zijn met het resultaat van hun melding. Zowel bij een melding van ongewenst gedrag van collega's als van leidinggevenden geeft meer dan de helft van de docenten aan dat de melding niet heeft geleid tot een resultaat waarover zij tevreden zijn.

5 RESULTATEN

5.1 De mate waarin docenten zich (sociaal) veilig voelen op school

We hebben de docenten allereerst de onderstaande definitie van sociale veiligheid voorgelegd, en hen gevraagd hoe veilig zij zich in het algemeen voelen op hun school.

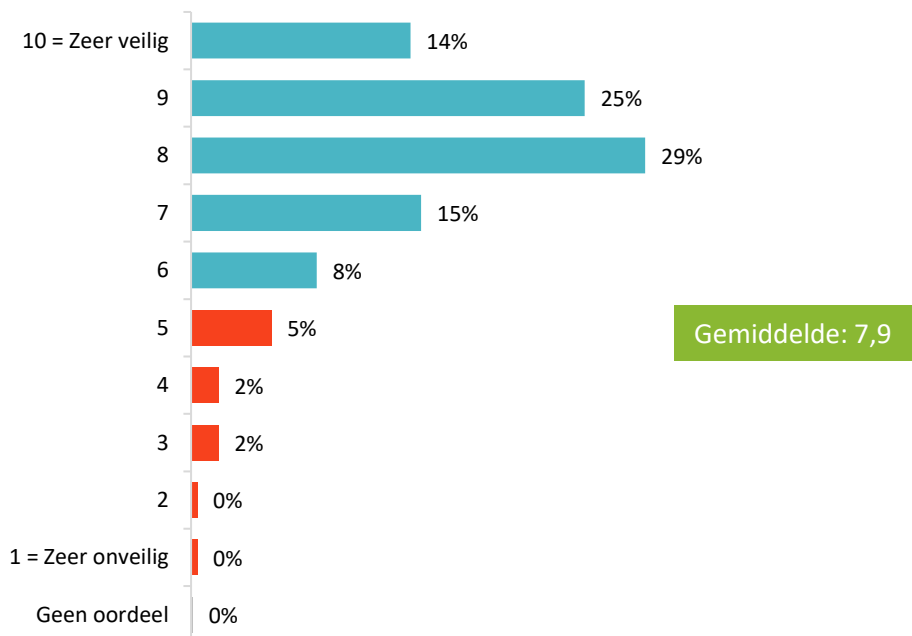
Een school is sociaal veilig voor docenten als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van docenten niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilig en positief werkklimaat heerst op school en dat docenten zich gesteund voelen door hun collega's/leidinggevenden.

5.1.1 Rapportcijfer

De docenten konden de mate waarin zij zich veilig voelen op hun school aangeven door een rapportcijfer te geven, waarbij 1 staat voor zeer onveilig en 10 voor zeer veilig. Het gemiddelde rapportcijfer dat de docenten geven voor hun sociale veiligheid is een 7,9.

Ruim twee vijfde van de docenten (44%) beoordeelt de eigen veiligheid met een 7 of 8. Circa twee vijfde (39%) beoordeelt de eigen veiligheid met een 9 of 10. Ongeveer één op de tien docenten (9%) beoordeelt de eigen veiligheid met een onvoldoende (rapportcijfer 5 of lager).

Kunt u met een rapportcijfer van 1 tot 10 aangeven hoe (sociaal) veilig u zich in het algemeen voelt op school?

Aansluitend hebben we de docenten gevraagd hun oordeel over hun sociale veiligheid toe te lichten. De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

Rapportcijfer 6 of lager:

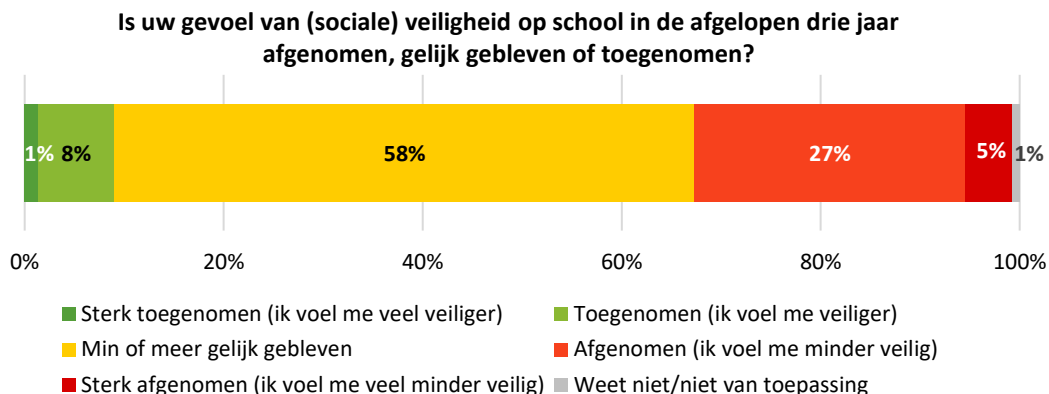
- Er is weinig/geen steun voor docenten vanuit de schoolleiding/teamleider/leidinggevende / de schoolleiding staat niet achter de docent / je staat er alleen voor;
- De schoolleiding/leidinggevende doet niks aan ongewenst gedrag van leerlingen/ouders / kiest de kant van de leerling/ouder, niet de docent;
- Er is sprake van een angstcultuur / docenten durven kritiek op schoolleiding/directeur/rector niet te uiten uit angst voor consequenties;
- Er is sprake van agressief gedrag/agressieve taal van leerlingen;
- Er is sprake van roddelen / wantrouwen / een onveilige sfeer tussen collega's;
- Er is sprake van vriendjespolitiek;
- Er is wantrouwen tussen de schoolleiding en het personeel;
- Er is sprake van druk / hoge werkdruk vanuit de schoolleiding;
- Leerlingen plaatsen ongewenste berichten/filmpjes/foto's van docenten op internet/sociale media of docenten zijn bang dat dit gebeurt;
- De coronaregels worden op school niet goed nageleefd;
- Er zijn soms vreemde mensen in het schoolgebouw.

Rapportcijfer 7 of hoger:

- De school wordt ervaren als een veilige omgeving / docenten hebben zich nog nooit onveilig gevoeld op school;
- Leidinggevendenden staan achter docenten / steunen docenten / docenten voelen zich gehoord door leidinggevendenden;
- Er is een prettige sfeer tussen collega's / docenten voelen zich gesteund door collega's;
- Docenten kunnen zichzelf zijn / zeggen wat zij vinden / lesgeven zoals zij willen;
- Leerlingen hebben respect voor de docent / docenten voelen zich veilig tussen de leerlingen.

We hebben de docenten ook gevraagd of hun gevoel van (sociale) veiligheid in de afgelopen drie jaar is afgenomen, gelijk is gebleven of is toegenomen.

Iets minder dan drie vijfde van de docenten (58%) voelt zich ongeveer even veilig op school als drie jaar geleden. Een derde van de docenten (32%) voelt zich minder veilig op school dan drie jaar geleden. Iets minder dan een tiende van docenten (9%) voelt zich veiliger dan drie jaar geleden.

Aan de docenten die hun eigen sociale veiligheid op school met een 6 of lager beoordelen en/of die aangeven zich minder veilig te voelen op school dan drie jaar geleden, hebben we gevraagd wat er volgens hen moet gebeuren om hun gevoel van (sociale) veiligheid te vergroten. De antwoorden kunnen als volgt worden samengevat:

- De schoolleiding moeten docenten meer steunen / waarderen / serieus nemen / vertrouwen;
- De schoolleiding moet meer het gesprek voeren / meer dialoog / meer naar docenten luisteren / meer aan hoor en wederhoor doen;
- De schoolleiding moet meer achter docenten staan / ouders minder hun zin geven / duidelijker grenzen aangeven richting ouders;
- Er moet betere / meer open communicatie met docenten zijn vanuit de schoolleiding / docenten moeten zich kritisch kunnen uitspreken zonder angst voor consequenties;
- Er moeten duidelijke/strengere afspraken/regels voor het gedrag van leerlingen worden opgesteld en die regels moeten consequent worden gehandhaafd;
- Er moeten meer/strengere straffen gegeven worden / strenger opgetreden worden tegen leerlingen bij het overtreden van regels;
- Er moeten strengere regels komen / beter gehandhaafd worden op het gebruik van mobiele telefoons / leerlingen die zich op sociale media misdragen;
- De directie/schoolleiding/rector/leidinggevende moet worden vervangen / moet een ander beleid voeren;
- Er moet meer toezicht komen op school / de ingangen van de school moeten beter in de gaten gehouden worden;
- De sociale cohesie tussen collega's moet worden vergroot na corona;
- Er moet meer stabiliteit/rust op school komen;

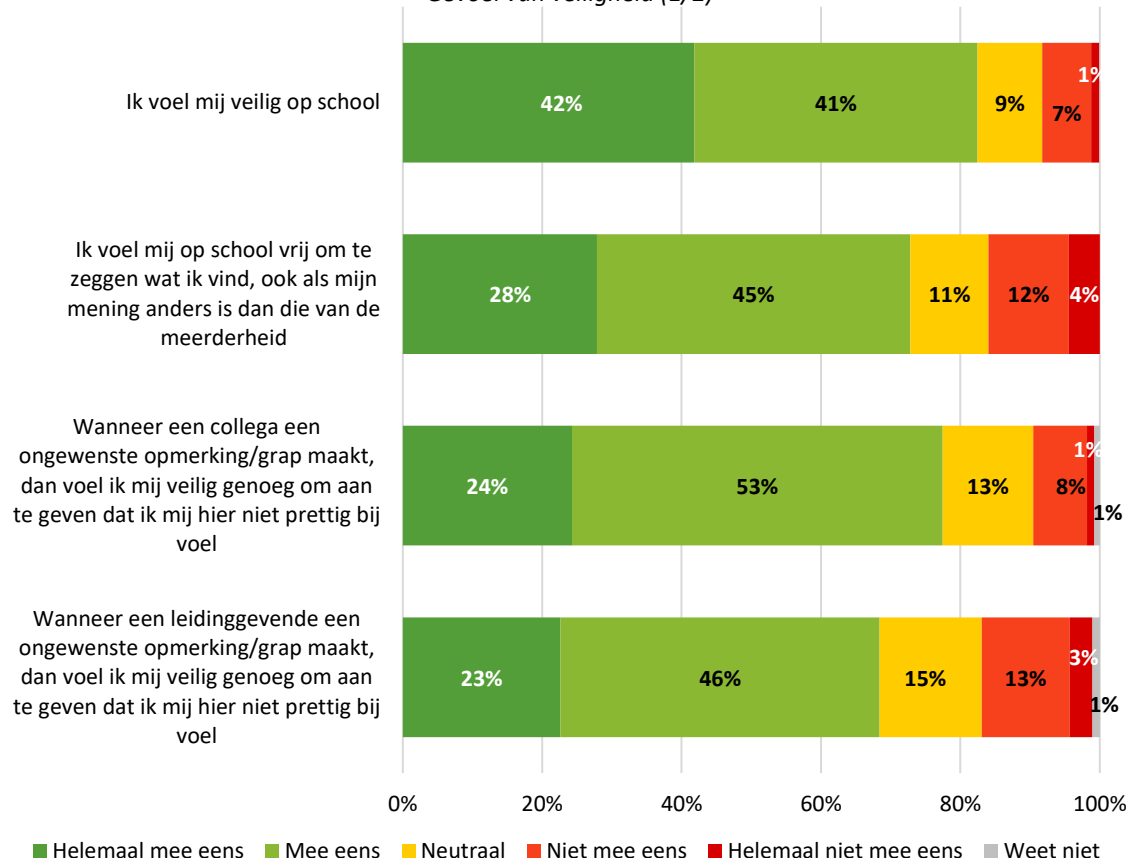
- Er moet meer aandacht zijn voor het welzijn van docenten;
- Kleinere klassen;
- De schoolleiding moet ongewenst gedrag door collega's aanpakken / meldingen meer serieus nemen.

5.1.2 Gevoel van veiligheid

We hebben de docenten een aantal stellingen voorgelegd over hun gevoel van veiligheid en de mate waarin zij zich veilig voelen om zich uit te spreken op school. Ruim vier vijfde (83%) van de docenten geeft aan zich veilig te voelen op school. 8% van de docenten geeft aan dat zij zich niet veilig voelen op school. Driekwart (73%) van de docenten voelt zich op school vrij om te zeggen wat zij vinden, ook als ze een afwijkende mening hebben, bij 16% is dit niet het geval. Ruim driekwart (77%) van de docenten voelt zich veilig genoeg om zich uit te spreken tegen ongewenste opmerkingen/grappen van collega's. In het geval van ongewenste opmerkingen van leidinggevenden ligt dit percentage iets lager, op 69%. Een zesde (16%) van de docenten voelt zich niet veilig genoeg om zich uit te spreken tegen ongewenste opmerkingen/grappen van leidinggevenden.

In hoeverre bent u het eens met de onderstaande uitspraken?

Gevoel van veiligheid (1/2)

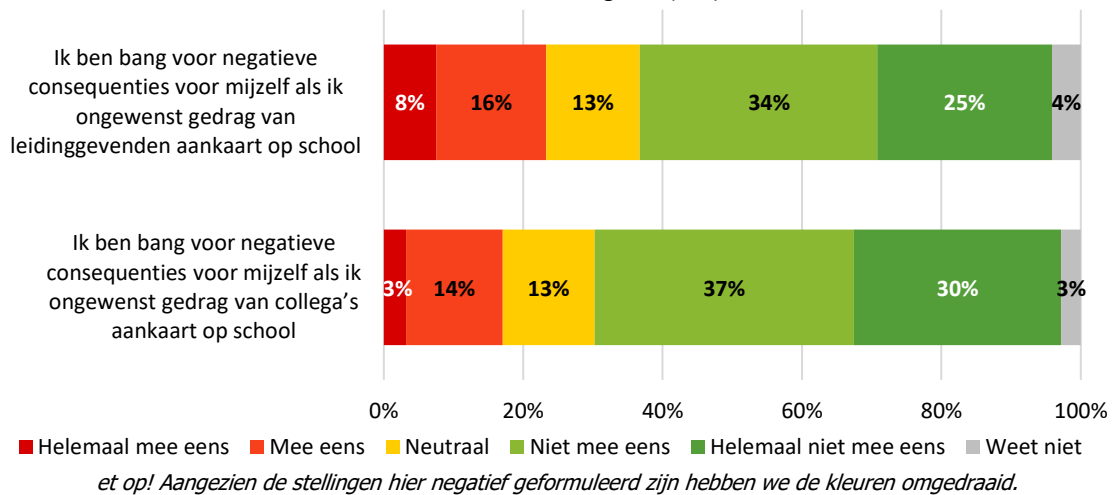

Ook hebben we de docenten gevraagd of zij bang zijn voor negatieve consequenties als zij ongewenst gedrag van collega's en leidinggevend en aankaarten op school. Een kwart (24%) van de docenten geeft aan dat zij bang zijn voor negatieve consequenties voor zichzelf als zij ongewenst gedrag van leidinggevend en aankaarten op school. 17% van de docenten is bang voor negatieve consequenties als zij ongewenst gedrag van collega's aankaarten op school.

In hoeverre bent u het eens met de volgende uitspraken?

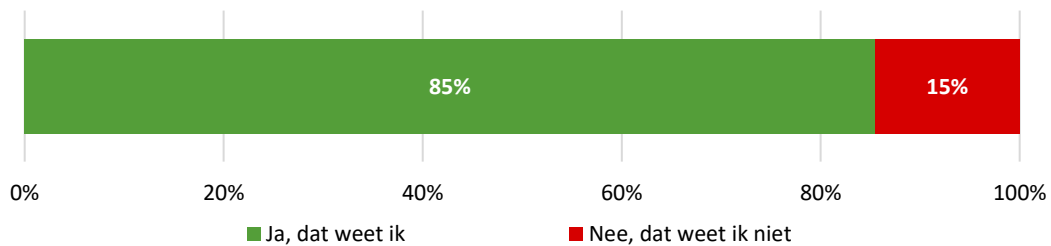
Gevoel van veiligheid (2/2)

5.1.3 Vertrouwenspersoon

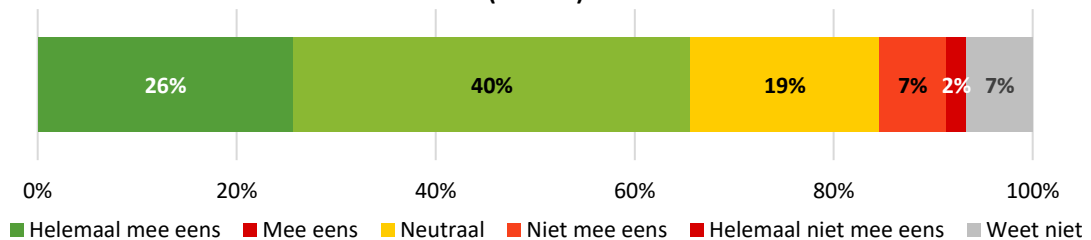
We hebben de docenten gevraagd of zij weten wie er op hun school is aangesteld als vertrouwenspersoon. Ruim vier vijfde van de docenten weet welke persoon er op hun school is aangesteld als vertrouwenspersoon. 15% weet dit echter niet.

Weet u wie er op uw school is/zijn aangesteld als vertrouwenspers(o)on(en)?

De docenten die hebben aangegeven dat zij weten wie op hun school zijn aangesteld als vertrouwenspersoon, hebben we gevraagd of zij vertrouwen hebben in deze vertrouwenspers(o)on(en). Twee derde (66%) van de docenten geeft aan dat ze vertrouwen hebben in de vertrouwenspersoon op hun school. Iets minder dan een tiende (9%) van de docenten geeft aan geen vertrouwen te hebben in de vertrouwenspers(o)on(en) op hun school.

Ik heb vertrouwen in de vertrouwenspers(o)on(en) op mijn school (n = 887)

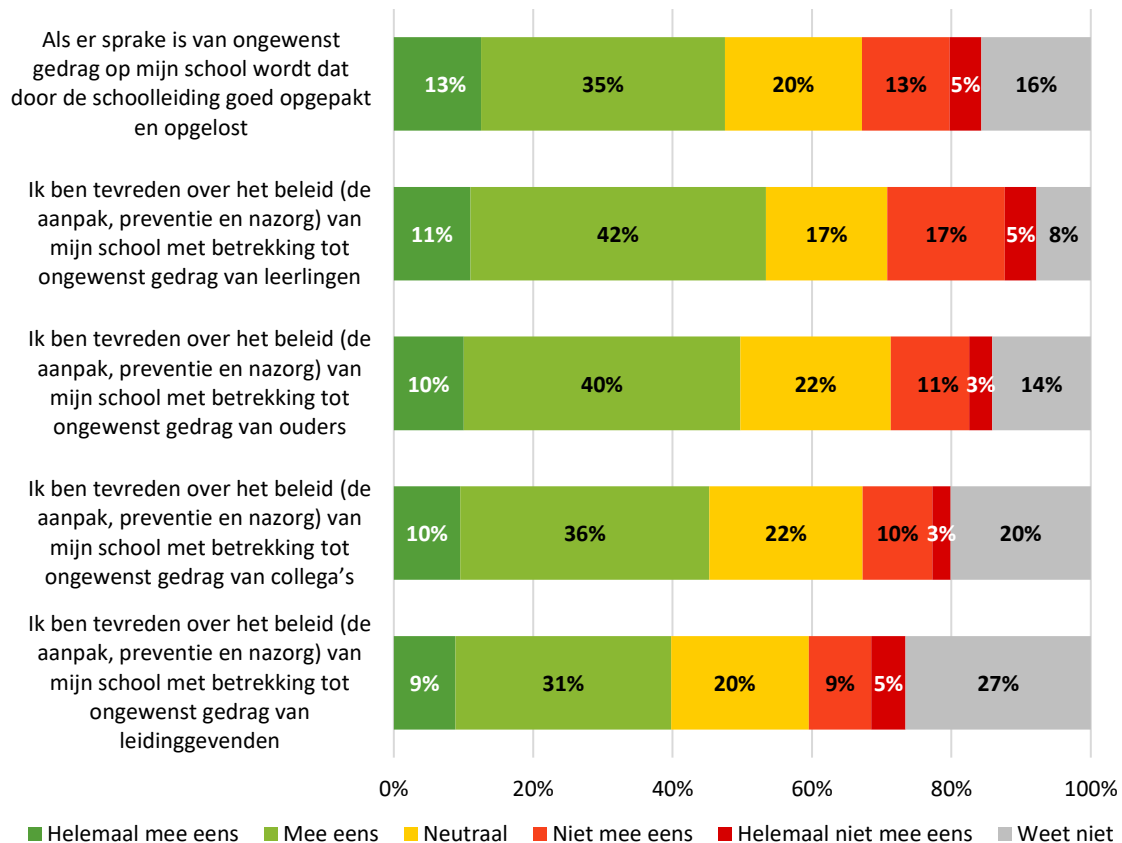

5.1.4 Tevredenheid aanpak van ongewenst gedrag op school

We hebben de docenten ook een aantal stellingen voorgelegd over de mate waarin zij tevreden zijn met de aanpak van ongewenst gedrag op hun school. Iets minder dan de helft (48%) van de docenten vindt dat de schoolleiding op hun school ongewenst gedrag goed oppakt en oplost. Circa een vijfde (18%) van de docenten vindt dat hun schoolleiding ongewenst gedrag op hun school niet goed oppakt en oplost. Het vaakst geven docenten aan dat zij tevreden zijn met het beleid van hun school met betrekking tot ongewenst gedrag van leerlingen (53% is het (helemaal) eens met de stelling). Tegelijkertijd geeft ook een relatief groot deel van de docenten (22%) aan dat zij niet tevreden zijn met het beleid van hun school met betrekking tot ongewenst gedrag van leerlingen. Het minst vaak geven docenten aan dat zij tevreden zijn met het beleid van hun school met betrekking tot ongewenst gedrag van leidinggevendenden (slechts 40% is het (helemaal) eens met de stelling).

In hoeverre bent u het eens met de onderstaande uitspraken?

Tevredenheid met de aanpak van ongewenst gedrag op school

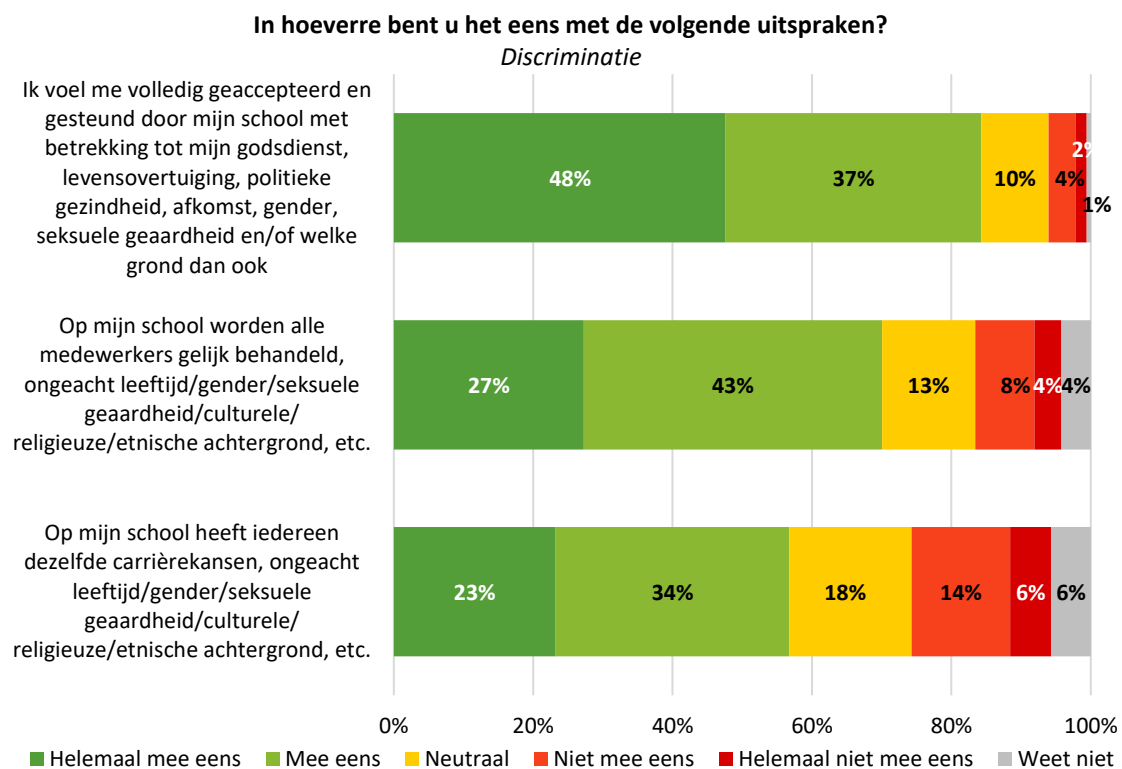

5.1.5 Discriminatie

Tot slot hebben we de docenten een aantal stellingen voorgelegd over discriminatie op hun school. Een ruime meerderheid (85%) van de docenten geeft aan dat zij zich volledig geaccepteerd en gesteund voelen door hun school met betrekking tot hun godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, gender, seksuele geaardheid en/of welke grond dan ook. 6% van de docenten geeft aan zich op dit gebied niet volledig geaccepteerd en gesteund te voelen door hun school.

70% van de docenten geeft aan dat alle medewerkers gelijk behandeld worden op hun school, ongeacht hun achtergrond. Iet meer dan een tiende (12%) van de docenten geeft aan dat niet alle medewerkers gelijk behandeld worden op hun school.

Iets meer dan de helft (57%) van de docenten geeft aan dat op hun school iedereen dezelfde carrièrekansen heeft, ongeacht hun achtergrond. Een vijfde (20%) van de docenten geeft echter aan dat dit niet zo is.

Docenten die hebben aangegeven dat op hun school niet alle medewerkers gelijk worden behandeld, hebben we gevraagd welke groep medewerkers op hun school niet gelijk/anders wordt behandeld, en waaraan ze dat merken. De antwoorden kunnen als volgt worden samengevat:

- Er is sprake van vriendjespolitiek op de school vanuit de schoolleiding, waardoor kritische docenten minder vaak voor extra taken/funcies worden gevraagd / minder kans hebben om in een hogere salarisschaal te komen / minder vaak hun roosterwensen krijgen ingewilligd
- Docenten met een niet-westerse migratieachtergrond krijgen meer kritiek/worden op hun achtergrond aangesproken (er worden bijvoorbeeld grappen gemaakt over hun accent) / worden minder vaak aangenomen (docentenbestand is overwegend wit/niet divers)
- Vrouwen moeten zich meer bewijzen dan mannen / worden minder serieus genomen / krijgen minder vaak extra taken/verantwoordelijkheden (omdat zij zwanger kunnen worden)
- Docenten met een grote mond krijgen meer voor elkaar (bijvoorbeeld een hogere loonschaal, roosterwensen die ingewilligd worden, aanpassing in taakuren bij dreigende burnout) dan timide docenten en jonge onervaren docenten
- Oudere docenten hebben verworven rechten en mogen daardoor meer dan jongere docenten
- Oudere docenten krijgen minder kansen dan jongere docenten
- Docenten met een politieke mening en/of religieuze overtuiging die afwijkt van de norm op de school worden hierop aangesproken

Ook aan docenten die hebben aangegeven dat niet iedereen op hun school dezelfde carrièrekansen heeft, hebben we gevraagd welke groep medewerkers minder carrièrekansen heeft. De antwoorden kunnen als volgt worden samengevat:

- Kritische docenten / docenten die minder goed liggen bij de schoolleiding / die niet bij de kliek rond de schoolleiding horen (promotie gaat op basis van persoonlijke voorkeur van de schoolleiding, niet op basis van kwaliteiten)
- Docenten met een minder grote mond / die bescheiden zijn
- Vrouwen (hebben minder kans op een leidinggevende functie)
- Oudere docenten
- Docenten die niet de 'juiste' religieuze overtuiging hebben
- Docenten met een (niet-westerse) migratieachtergrond / met Nederlands als tweede taal
- Docenten die parttime werken
- Docenten die een vak geven waar geen/minder tekort aan is (docenten die tekortvakken geven krijgen hogere salarisschalen aangeboden dan andere docenten)
- Onderwijs ondersteunend personeel
- Docenten met een tweedegraads bevoegdheid / die geen HBO of WO master hebben
- Jongere docenten

5.2 Ongewenst gedrag door leerlingen

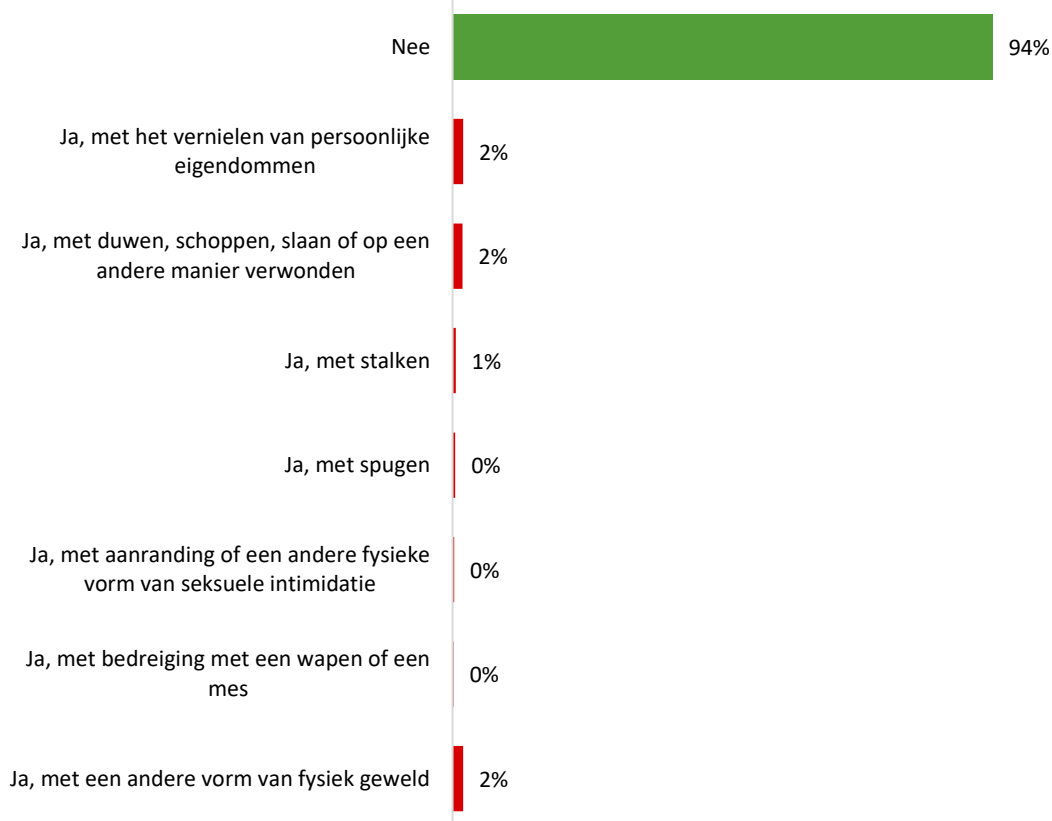
We hebben de docenten verschillende vormen van ongewenst gedrag voorgelegd, onderverdeeld in de categorieën fysiek geweld en fysieke intimidatie, verbaal geweld en verbale intimidatie en overig ongewenst gedrag, en hen gevraagd of zij in de afgelopen twaalf maanden slachtoffer zijn geweest van deze vormen van ongewenst gedrag. We hebben dit uitgevraagd voor ongewenst gedrag door leerlingen, ouders, collega's en leidinggevenden. In dit hoofdstuk bespreken we ongewenst gedrag door leerlingen.

5.2.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door leerlingen

Eén op de vijftien docenten (6%) heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met fysiek geweld of fysieke intimidatie door leerlingen. 2% heeft te maken gehad met het vernielen van persoonlijke eigendommen, 2% met duwen, schoppen, slaan of op een andere manier verwonden, en 1% van de docenten heeft te maken gehad met stalken door leerlingen.

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van fysiek geweld of fysieke intimidatie door leerlingen waarvan u zelf het slachtoffer was?

Meerdere antwoorden mogelijk

Twee procent van de docenten geeft aan te maken te hebben gehad met een andere vorm van fysiek geweld. De genoemde andere vormen van fysiek geweld kunnen als volgt worden samengevat:

- Dreigende/intimiderende houding aannemen;
- Gooien met voorwerpen.

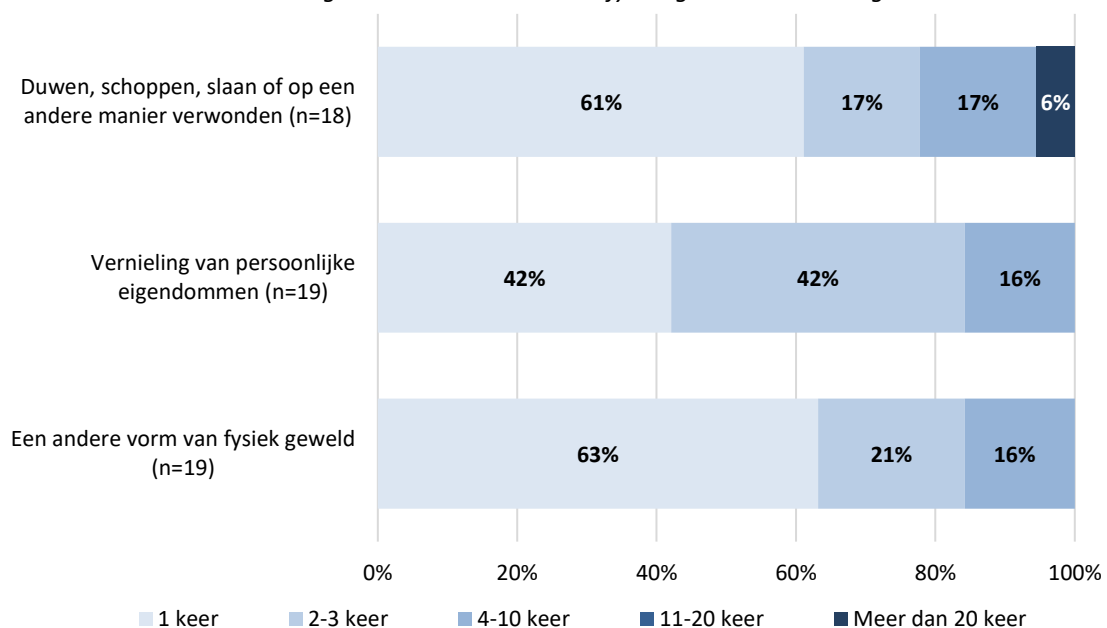
De docenten die te maken hebben gehad met één of meerdere vormen van fysiek geweld door leerlingen hebben we gevraagd hoe vaak zij met dit ongewenste gedrag zijn geconfronteerd in de afgelopen twaalf maanden.

In de onderstaande grafiek tonen we alleen de vormen van fysiek geweld door leerlingen waarvan 10 of meer docenten hebben aangegeven dat ze dit in de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt.

Een meerderheid van de docenten die te maken heeft gehad met duwen, schoppen, slaan of op een andere manier verwonden (61%) geeft aan dat dit een eenmalig incident is geweest. Van de docenten die te maken hebben gehad met vernieling van persoonlijke eigendommen geeft een meerderheid aan vaker met dit gedrag te zijn geconfronteerd (42% 2-3 keer, 16% 4-10 keer).

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

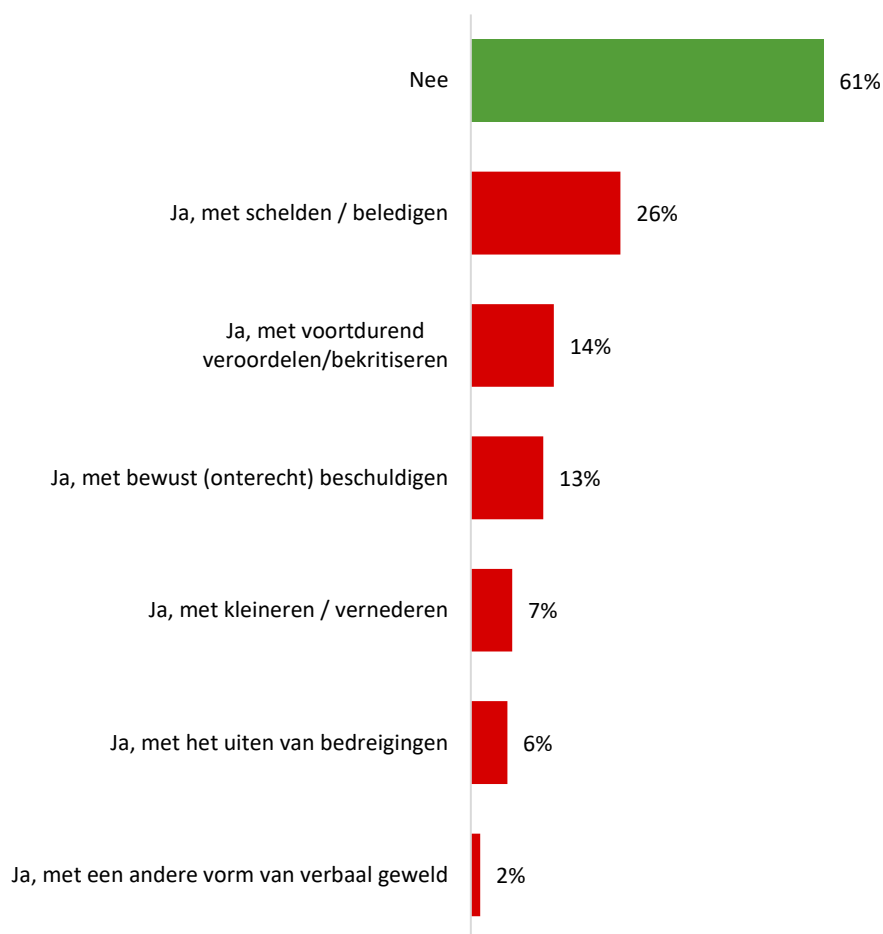
Alleen voorgelegd aan docenten die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met deze vorm van fysiek geweld van leerlingen

5.2.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door leerlingen

Twee vijfde van de docenten (39%) heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met verbaal geweld en verbale intimidatie door leerlingen. Een kwart van de docenten (26%) geeft aan te maken te hebben gehad met schelden en beledigen door leerlingen. Voortdurend veroordelen/bekritisieren en bewust onterecht beschuldigen worden door respectievelijk één op de zeven (14%) en één op de acht (13%) docenten genoemd.

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van verbaal geweld of verbale intimidatie door leerlingen waarvan u zelf het slachtoffer was?
Meerdere antwoorden mogelijk

Twee procent van de docenten geeft aan dat zij te maken hebben gehad met een andere vorm van verbaal geweld. De genoemde andere vormen van verbaal geweld door leerlingen kunnen als volgt worden samengevat:

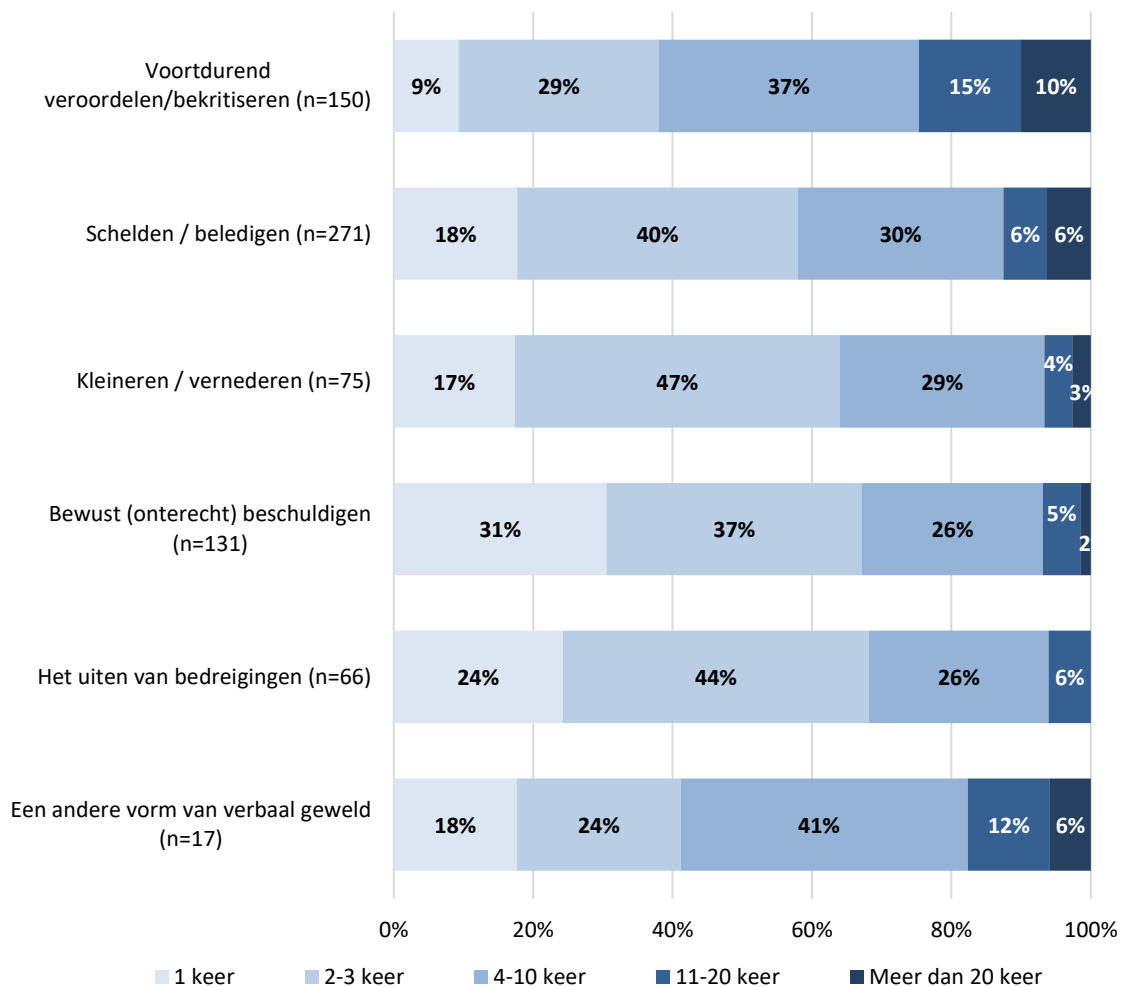
- Gezag van de docent ondermijnen in de klas (bijvoorbeeld door de klas roepen, instructies niet opvolgen, brutaal gedrag);
- Vervelende / discriminerende opmerkingen maken.

De docenten die te maken hebben gehad met verbaal geweld van leerlingen in de afgelopen twaalf maanden geven aan hier relatief frequent mee te zijn geconfronteerd. Zo geeft een kwart van de docenten die te maken hebben gehad met voortdurend veroordelen/bekritisieren aan dat dit meer dan tien keer in de afgelopen twaalf maanden voorkwam.

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

Alleen voorgelegd aan docenten die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met deze vorm van verbaal geweld van leerlingen

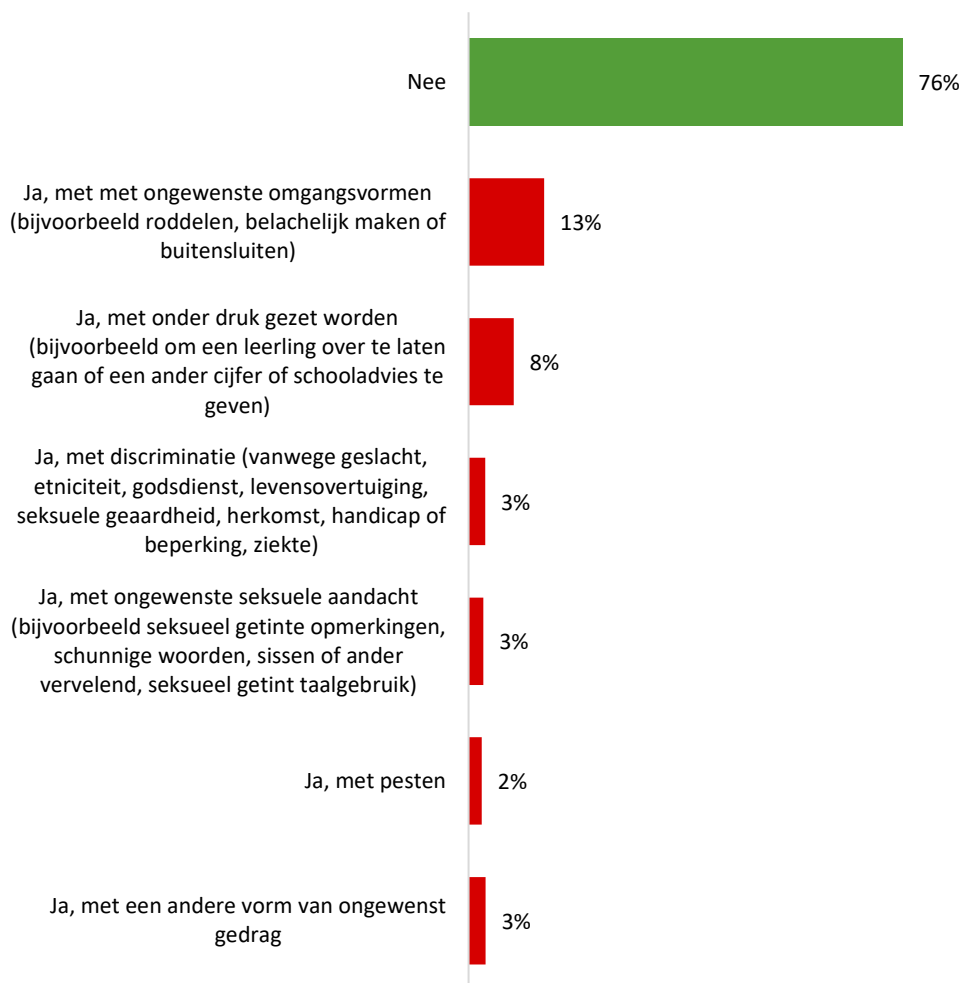

5.2.3 Overig ongewenst gedrag door leerlingen

Een kwart (24%) van de docenten heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met overig ongewenst gedrag door leerlingen. Eén op de acht docenten (13%) geeft aan te maken te hebben gehad met ongewenste omgangsvormen (bijvoorbeeld roddelen, belachelijk maken of buitensluiten). Eén op de twaalf docenten (8%) geeft aan onder druk te zijn gezet door leerlingen.

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van overig ongewenst gedrag door leerlingen waarvan u zelf het slachtoffer was?

Meerdere antwoorden mogelijk

Drie procent van de docenten geeft aan te maken te hebben gehad met andere vormen van ongewenst gedrag. De genoemde andere vormen van ongewenst gedrag door leerlingen kunnen als volgt worden samengevat:

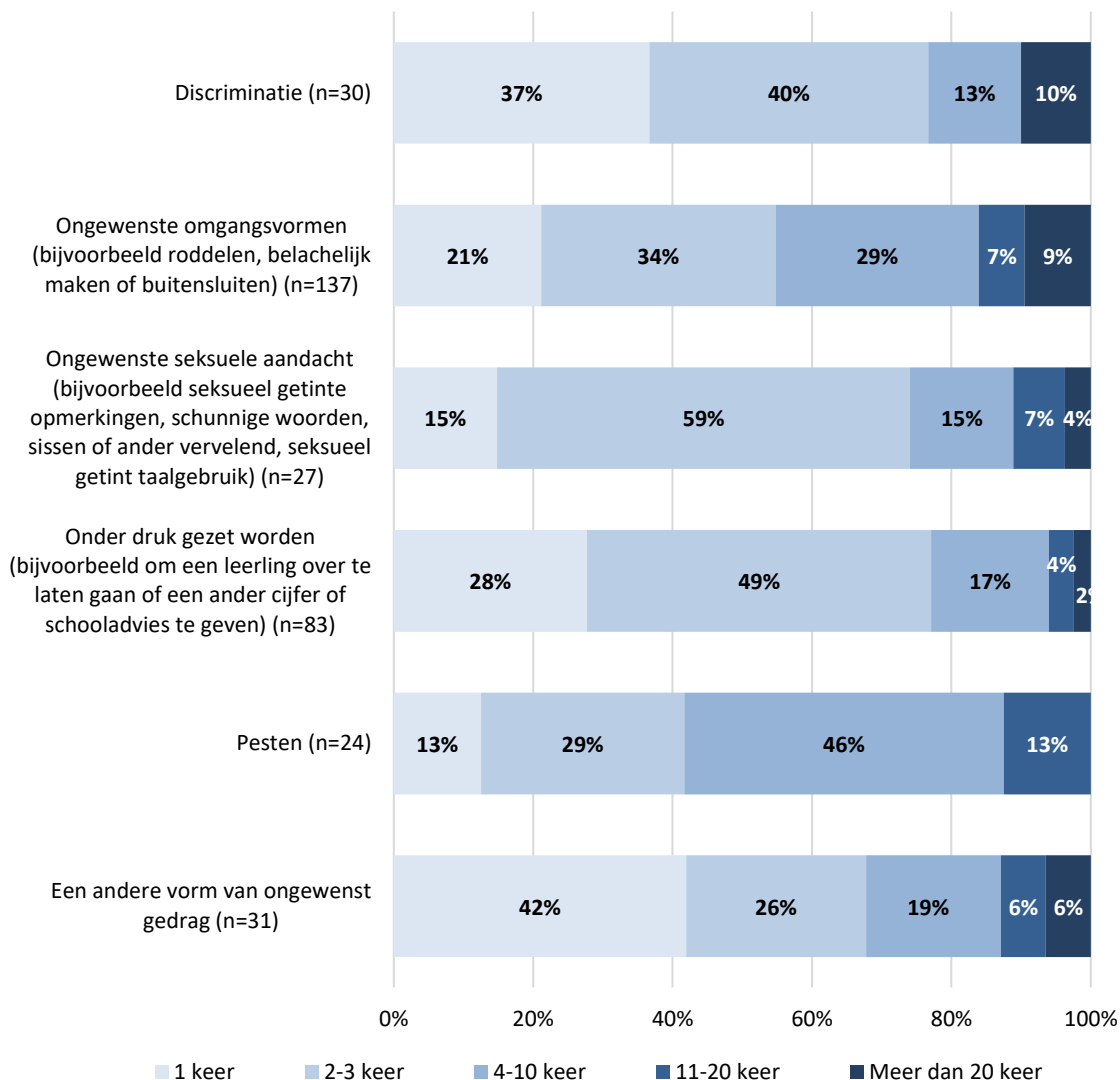
- Ongewenste foto's/filmpjes maken van docent en delen op sociale media/internet;
- Docent bellen/ongewenste berichten sturen op privé telefoon;

- Brutaal gedrag / negeren aanspreken op ongewenst gedrag;
- Onterecht beschuldigen;
- Onrechtmatig afwezig zijn en individuele uitleg/maatwerk eisen.

10% van de docenten die te maken hebben gehad met discriminatie geeft aan hier in de afgelopen twaalf maanden meer dan 20 keer mee te zijn geconfronteerd. 16% van de docenten die te maken hebben gehad met ongewenste omgangsvormen is hier meer dan tien keer in de afgelopen twaalf maanden mee geconfronteerd.

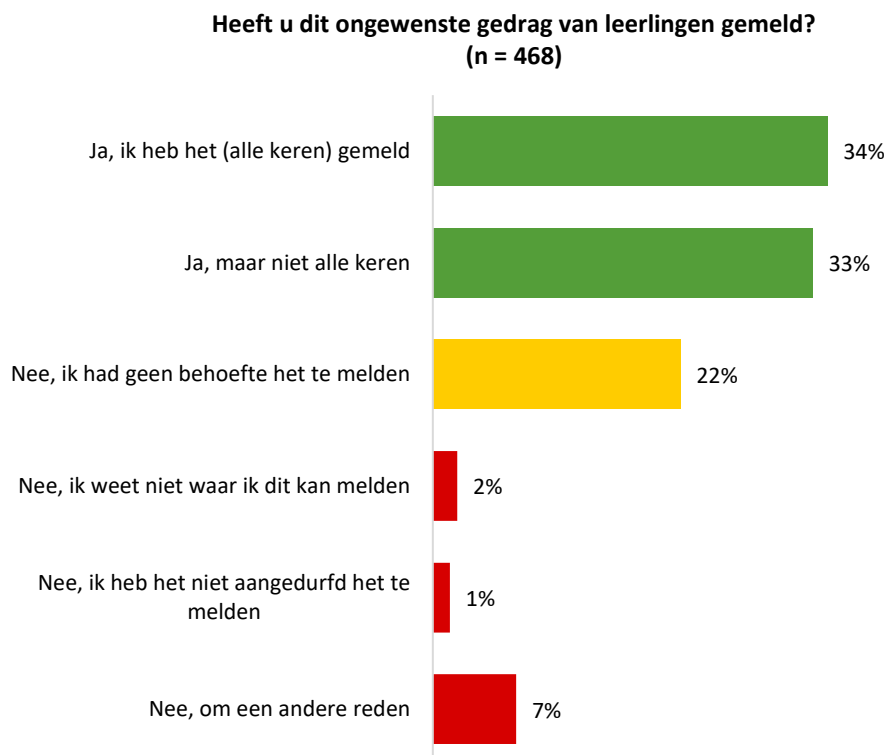
Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

Alleen voorgelegd aan docenten die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met deze vorm van overig ongewenst gedrag van leerlingen

5.2.4 Melden van ongewenst gedrag van leerlingen

De docenten die te maken hebben gehad met ongewenst gedrag van leerlingen, hebben we gevraagd of zij dit ongewenste gedrag hebben gemeld. Twee derde (67%) van de docenten geeft aan het ongewenste gedrag van leerlingen te hebben gemeld, waarvan één derde (34%) dit alle keren heeft gedaan, en één derde een deel van de keren. Een derde (32%) van de docenten geeft aan het ongewenste gedrag van leerlingen niet te hebben gemeld. Iets minder dan een kwart (22%) van de docenten geeft aan dat zij het ongewenste gedrag van leerlingen niet hebben gemeld omdat zij hier geen behoefte aan hadden.

De andere redenen die genoemd worden door de docenten om het ongewenste gedrag van leerlingen niet te melden, kunnen als volgt worden samengevat:

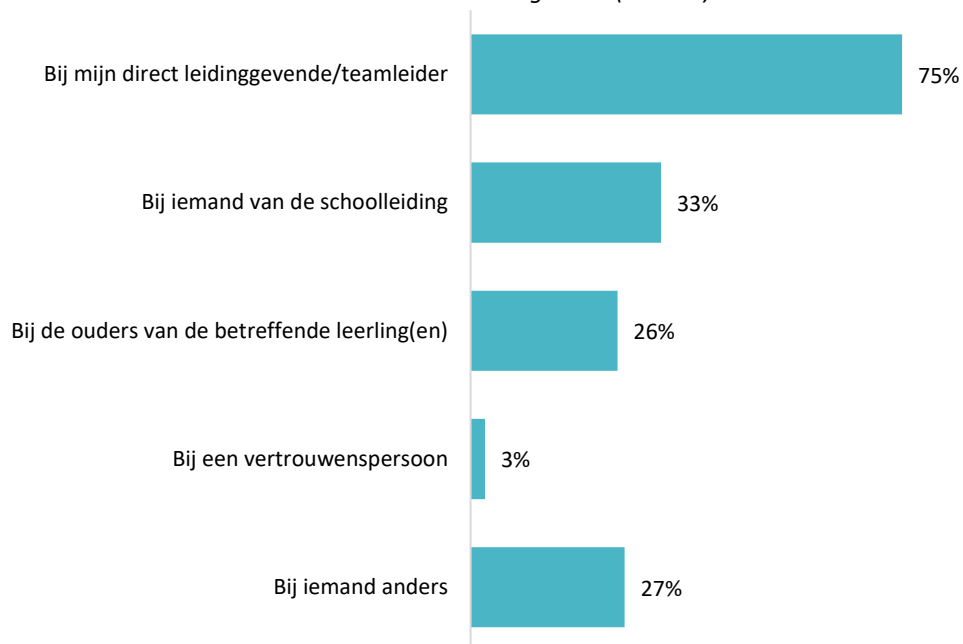
- Ik heb het zelf opgelost / zelf de leerling aangesproken;
- Er wordt toch niets mee gedaan.

De docenten die het ongewenste gedrag van leerlingen hebben gemeld, hebben we gevraagd bij wie ze dit hebben gemeld. Driekwart (75%) van de docenten die ongewenst gedrag van leerlingen hebben gemeld, geeft aan dat zij dit bij hun direct leidinggevende/teamleider hebben gemeld.

Bij wie heeft u dit ongewenste gedrag van leerlingen gemeld?

Meerdere antwoorden mogelijk

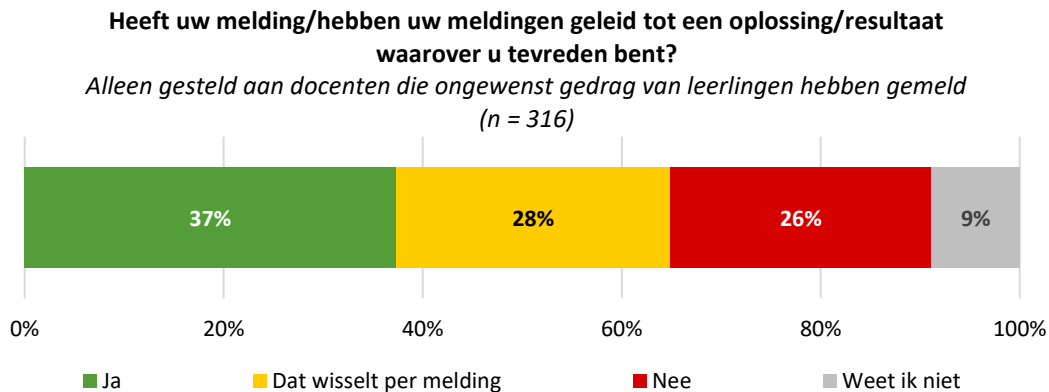
Alleen gesteld aan docenten die ongewenst gedrag van leerlingen hebben gemeld (n = 316)

Ruim een kwart van de docenten geeft aan dat zij het ongewenste gedrag van leerlingen (ook) bij iemand anders hebben gemeld. Vaak genoemd worden:

- De mentor van de leerling;
- Collega's.

De docenten die het ongewenste gedrag van leerlingen hebben gemeld, hebben we ook gevraagd of hun melding heeft geleid tot een oplossing of resultaat waar zij tevreden over zijn. Bijna twee vijfde (37%) van de docenten die een melding hebben gemaakt, geeft aan tevreden te zijn over de oplossing/het resultaat van hun melding. Een kwart (26%) is ontevreden, en iets meer dan een kwart (28%) geeft aan dat dit wisselt per melding.

Aansluitend hebben we de docenten gevraagd om hun oordeel over het resultaat van de melding van het ongewenste gedrag toe te lichten. De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

Tevreden

- Het heeft geleid tot een (goed) gesprek met de leerling;
- Er werd direct actie ondernomen door de leidinggevende/schoolleiding;
- De docent werd serieus genomen/gesteund door leidinggevende/schoolleiding;
- Het heeft geleid tot een passende straf;
- De leerling heeft excuses aangeboden;
- Het ongewenste gedrag is na het gesprek / de straf niet meer voorgekomen.

Niet tevreden

- Het gedrag van de leerling is niet veranderd (ondanks een gesprek/excuses van de leerling);
- Er is niets met de melding gedaan;
- De leerling kreeg geen straf / een te zachte straf;
- De docent werd niet gesteund / serieus genomen door de leidinggevende/schoolleiding / de leidinggevende/schoolleiding koos de kant van de leerling, niet de docent;
- De docent moest het zelf oplossen;
- De ouders van de leerling werkten niet mee / gingen achter het verhaal van de leerling staan.

Wisselend

- Bij sommige leerlingen is het ongewenste gedrag eenmalig, bij andere blijft het doorgaan (ook na een gesprek/sanctie);
- Het is afhankelijk van hoe het wordt opgepakt door de ouders (sommige ouders staan open voor een gesprek en bespreken het ongewenste gedrag op een passende manier met hun kind, andere ouders blijven hun kind verdedigen en werken niet mee aan een oplossing);
- Het is afhankelijk van de leidinggevende waar het gemeld wordt hoe adequaat er wordt gehandeld;
- De schoolleiding treedt niet in alle gevallen consequent op.

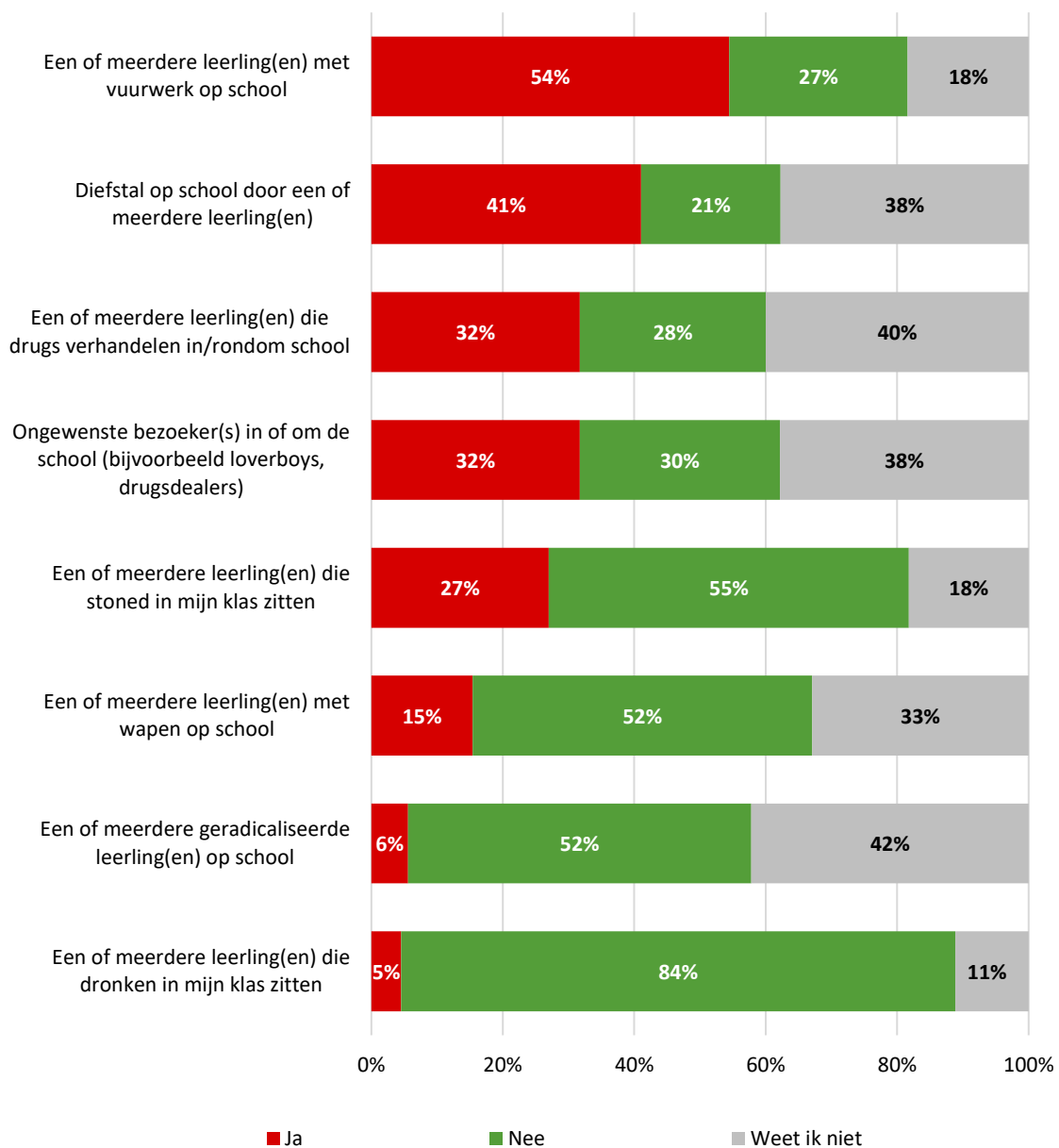
Weet ik niet

- De docent heeft (nog) geen terugkoppeling gehad op de melding.

5.2.5 Ongewenste gebeurtenissen met leerlingen op school

We hebben de docenten tevens gevraagd of de volgende ongewenste gebeurtenissen met leerlingen zich in de afgelopen twaalf maanden hebben voorgedaan op hun school en/of in hun klas. Meer dan de helft (54%) van de docenten geeft aan dat er in de afgelopen twaalf maanden één of meerdere leerlingen met vuurwerk op school zijn geweest. Twee vijfde (41%) van de docenten geeft aan dat er in de afgelopen twaalf maanden diefstal door één of meerdere leerlingen op hun school heeft plaatsgevonden.

Heeft zich in de afgelopen 12 maanden weleens het volgende voorgedaan op uw school?

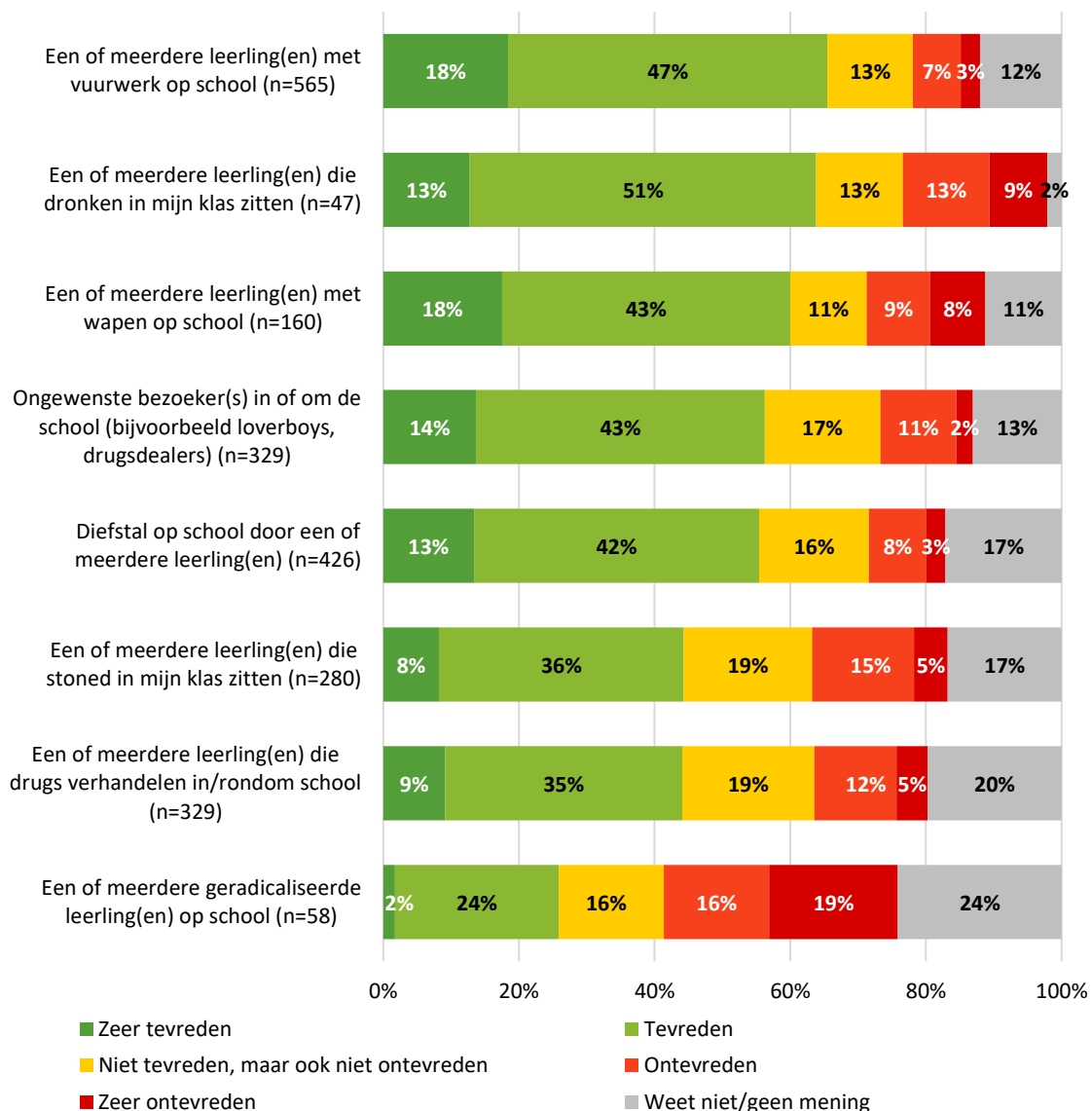

Docenten die hebben aangegeven dat één of meerdere van de bovenstaande ongewenste gebeurtenissen op hun school/in hun klas heeft plaatsgevonden, hebben we per incident gevraagd in hoeverre de docenten tevreden zijn met hoe de schoolleiding van hun school met deze gebeurtenissen is omgegaan.

Het vaakst zijn de docenten tevreden over hoe hun schoolleiding is omgegaan met leerlingen met vuurwerk op school (65% van de docenten die dit hebben meegemaakt is hier (zeer) tevreden over). Docenten die te maken hebben gehad met één of meer geradicaliseerde leerlingen op school zijn het vaakst ontevreden over hoe hun schoolleiding hiermee is omgegaan (35% van de docenten die dit hebben meegemaakt is hier ontevreden over).

Kunt u per incident aangeven of u tevreden of niet tevreden bent met hoe de schoolleiding met dit incident is omgegaan?

Alleen gesteld aan docenten bij wie dit incident zich heeft voorgedaan

Aan docenten die niet tevreden waren met hoe de schoolleiding is omgegaan met ongewenste gebeurtenissen met leerlingen op school, hebben we gevraagd naar de reden hiervoor. De antwoorden kunnen als volgt worden samengevat:

- Het is moeilijk te bewijzen dus er kan niet altijd wat aan gedaan worden / alleen bij duidelijk bewijs wordt er gehandeld;
- Er zijn geen / te lage straffen gegeven;
- Er wordt alleen gewaarschuwd/gepraat / het wordt met de mantel der liefde bedekt;
- De schoolleiding heeft er niet / niet transparant / niet voldoende over gecommuniceerd;
- Er wordt luchtig over gedaan / niet gehandhaafd / te veel gesust omdat de schoolleiding bang is voor negatieve publiciteit;
- Er volgt geen terugkoppeling;
- Straf lost het probleem niet op;
- De schoolleiding is niet consequent in het handhaven van de regels;
- De docent moest het zelf oplossen;
- De docent merkt niet dat er iets aan gedaan wordt;
- De leerling zou geschorst moeten worden;
- De schoolleiding heeft onvoldoende zicht op wat er speelt op school;
- De schoolleiding wil problemen niet zien.

5.3 Ongewenst gedrag door ouders

In dit hoofdstuk gaan we verder in op ongewenst gedrag door ouders.

5.3.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door ouders

Slechts vijf van de 1038 docenten (0,5%) geven aan te maken te hebben gehad met fysiek geweld en/of fysieke intimidatie door ouders. Het gaat dan bij één docent om aanranding, bij één docent om bedreiging met een wapen of mes, bij één docent om stalken en bij twee docenten om een andere vorm van fysiek geweld. Gezien het kleine percentage docenten dat te maken heeft gehad met fysiek geweld en fysieke intimidatie door ouders, zullen we dit onderwerp niet verder bespreken.

5.3.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door ouders

Een kwart (24%) van de docenten geeft aan in de afgelopen twaalf maanden te maken te hebben gehad met verbaal geweld en verbale intimidatie door ouders. Eén op de acht (13%) docenten geeft aan te maken te hebben gehad met voortdurend veroordelen/bekritisieren door ouders. Nog eens 13% geeft aan bewust (onterecht) beschuldigd te zijn geweest door ouders in de afgelopen twaalf maanden.

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van verbaal geweld of verbale intimidatie door ouders waarvan u zelf het slachtoffer was?

Meerdere antwoorden mogelijk

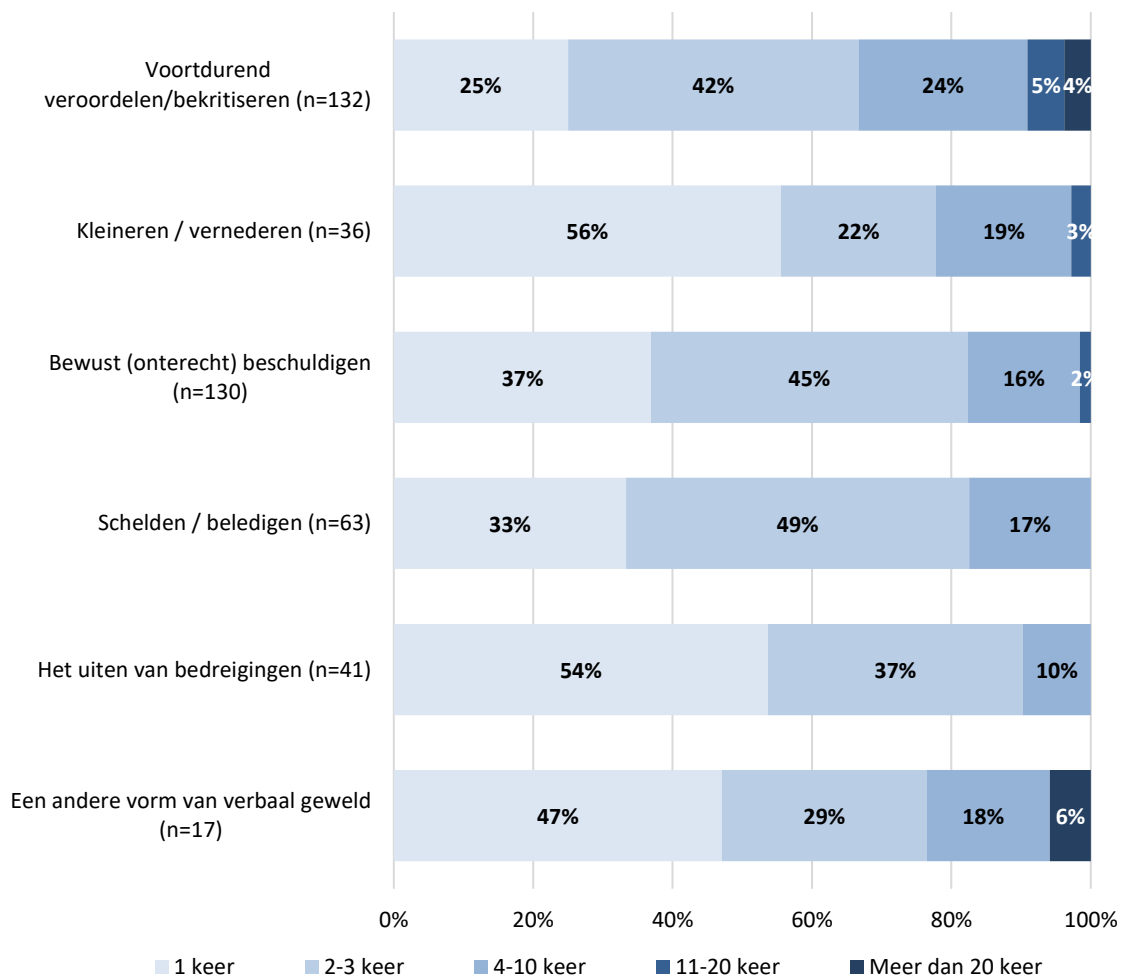
Twee procent van de docenten geeft aan te maken te hebben gehad met een andere vorm van verbaal geweld door ouders. De genoemde andere vormen van verbaal geweld door ouders kunnen als volgt worden samengevat:

- Veel mails / onvriendelijke mails;
- Eisen.

Een meerderheid van de docenten die te maken heeft gehad met voortdurend veroordelen/bekritisieren door ouders geeft aan hier meerdere keren in de afgelopen twaalf maanden mee te zijn geconfronteerd, waarvan circa één op de tien (9%) docenten aangeeft dat zij meer dan 10 keer met dit ongewenst gedrag te maken hebben gehad. Van de docenten die te maken hebben gehad met bewust (onterecht) beschuldigen door ouders geeft iets minder dan de helft (45%) aan hier 2-3 keer mee te zijn geconfronteerd in de afgelopen twaalf maanden.

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

Alleen voorgelegd aan docenten die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met deze vorm van verbaal geweld van ouders

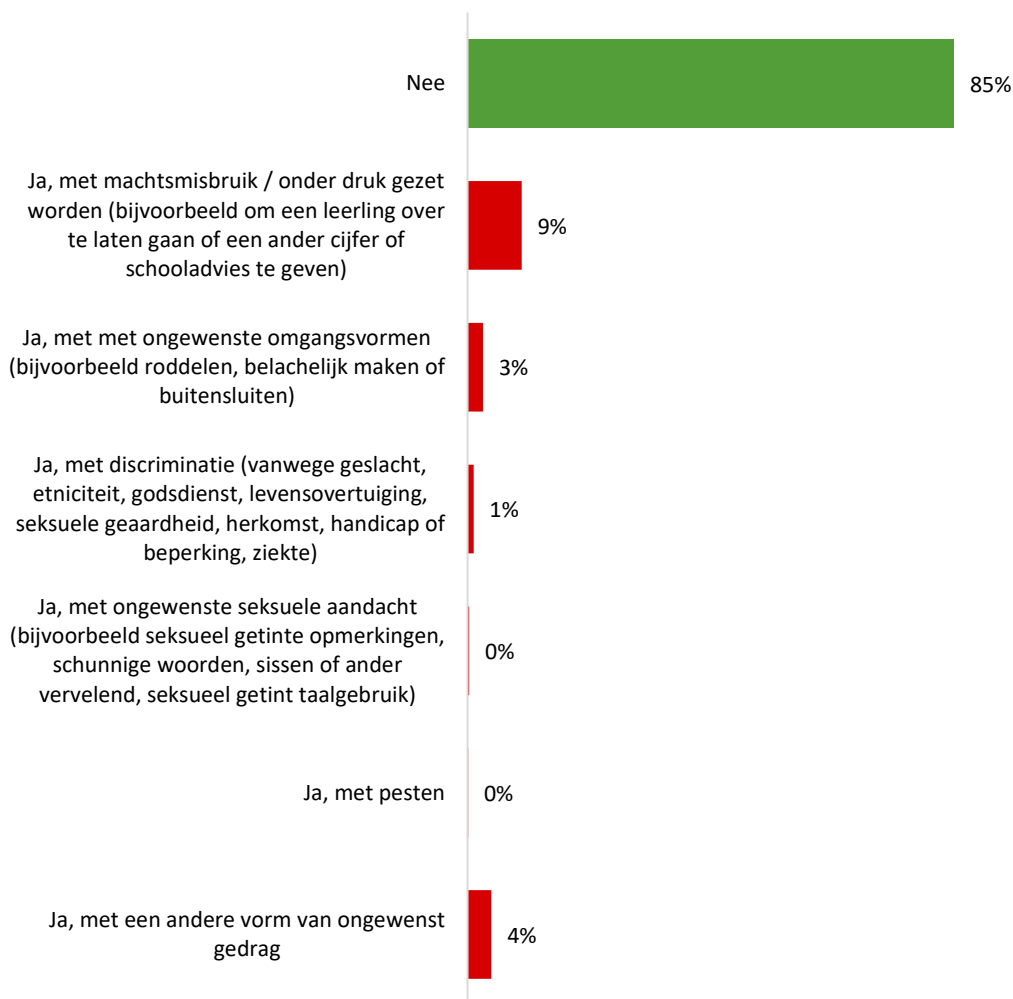

5.3.3 Overig ongewenst gedrag door ouders

Ongeveer één op de zeven (15%) docenten heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met overig ongewenst gedrag door ouders. Het gaat dan met name over machtsmisbruik / onder druk gezet worden door ouders, bijvoorbeeld om een leerling over te laten gaan of een ander cijfer of schooladvies te geven. 9% van de docenten geeft aan met dit ongewenste gedrag door ouders te zijn geconfronteerd.

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van overig ongewenst gedrag door ouders waarvan u zelf het slachtoffer was?

Meerdere antwoorden mogelijk

Vier procent van de ouders geeft aan te maken te hebben gehad met een andere vorm van ongewenst gedrag. De genoemde andere vormen van ongewenst gedrag kunnen als volgt worden samengevat:

- Onterecht beschuldigen;
- Bekritisieren aanpak leerlingen / docent verantwoordelijk houden voor alles wat er misgaat met de leerling;

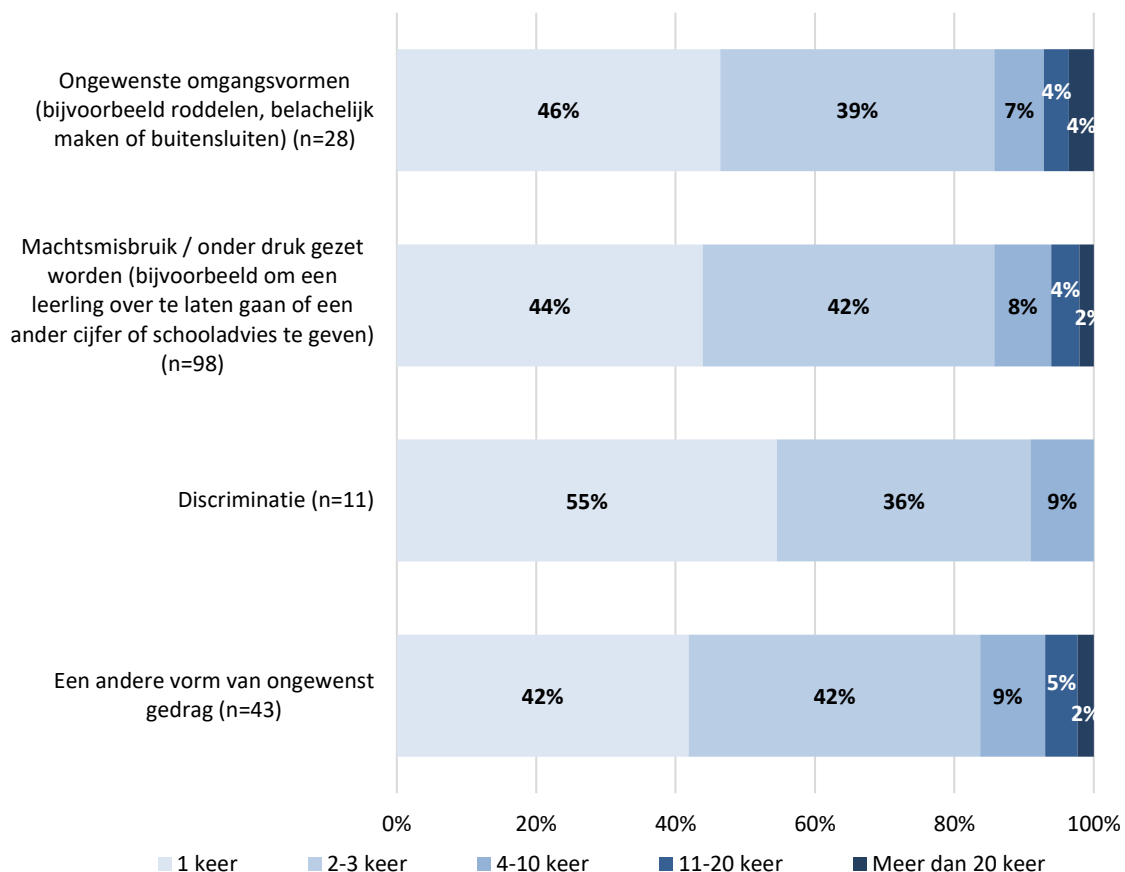
- Op intimiderende manier het gesprek aangaan;
- Nare mails / stalking via mail;
- Te veel eisen van de docent/de school.

Van de docenten die te maken hebben gehad met machtsmisbruik / onder druk gezet worden door ouders geeft iets minder dan de helft (44%) aan dat dit eenmalig is geweest, twee vijfde (42%) geeft aan dat 2-3 keer in de afgelopen twaalf maanden met dit ongewenst gedrag te zijn geconfronteerd. Circa één op de twintig docenten (6%) geeft aan meer dan 10 keer te maken te hebben gehad met machtsmisbruik / onder druk gezet worden door ouders. Vergelijkbare percentages zien we bij docenten die te maken hebben gehad met ongewenste omgangsvormen door ouders.

In de onderstaande grafiek tonen we alleen de vormen van overig ongewenst gedrag door ouders waarvan 10 of meer docenten hebben aangegeven dat ze dit in de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt.

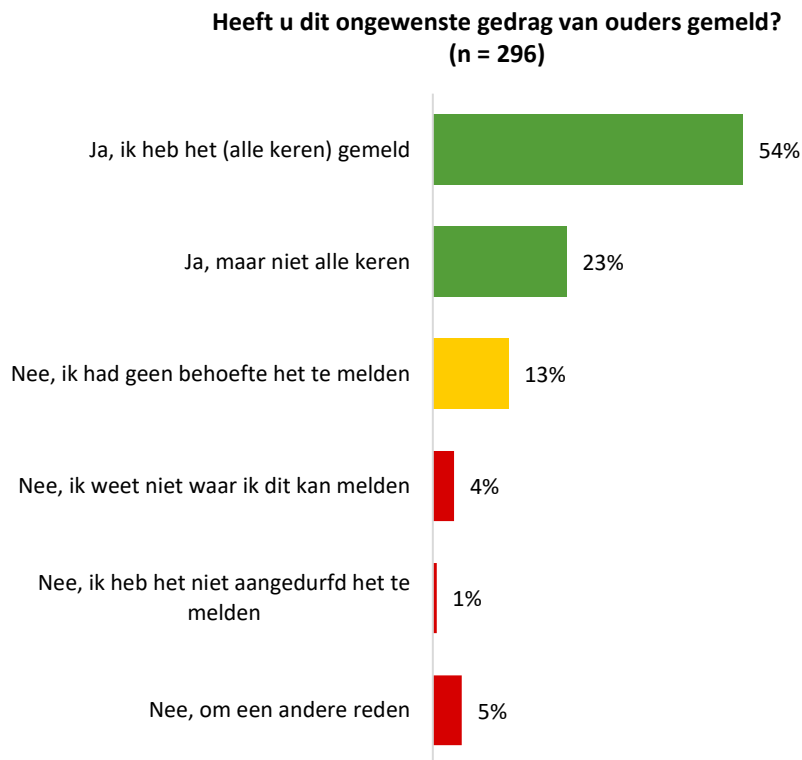
Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

Alleen voorgelegd aan docenten die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met deze vorm van overig ongewenst gedrag van ouders

5.3.4 Melden van ongewenst gedrag van ouders

Docenten die te maken hebben gehad met ongewenst gedrag door ouders, hebben we gevraagd of zij dit ongewenste gedrag hebben gemeld. Driekwart van de docenten (77%) die te maken hebben gehad met ongewenst gedrag van ouders geeft aan dat zij dit hebben gemeld, waarvan ongeveer de helft (54%) dit alle keren heeft gemeld en circa een kwart (23%) een deel van de keren. Iets minder dan een kwart (23%) van de docenten heeft het ongewenste gedrag van ouders niet gemeld. De vaakst genoemde reden om ongewenst gedrag van ouders niet te melden is dat de docent hier geen behoefte aan had (13%).

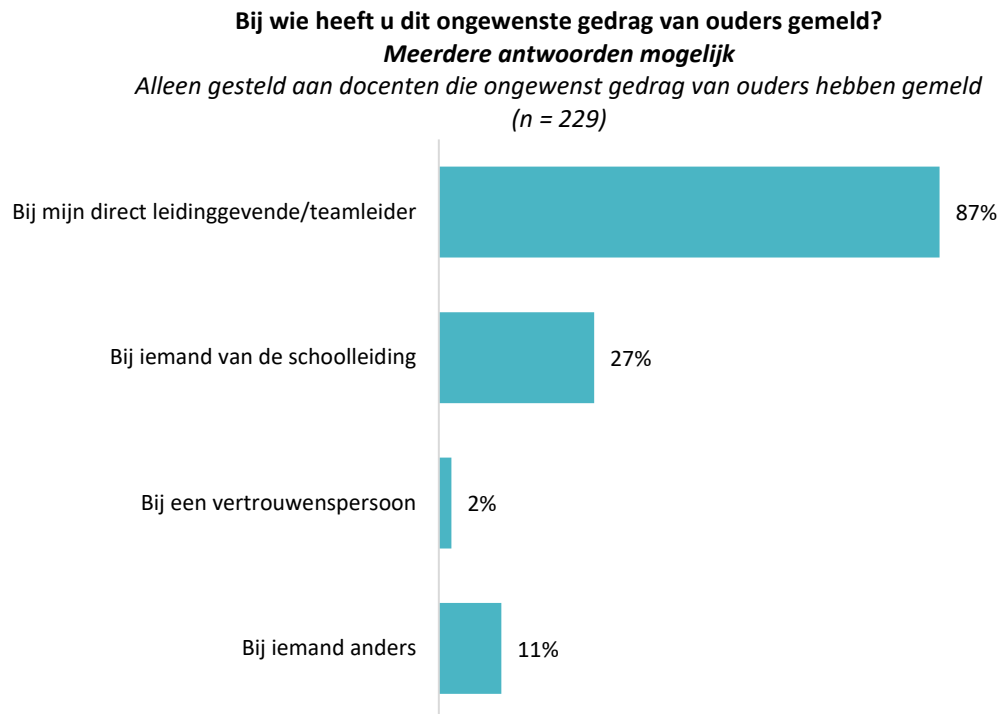

Vijf procent van de docenten noemt een andere reden om ongewenst gedrag van ouders niet te melden.

De genoemde redenen zijn als volgt samen te vatten.

- Er wordt toch niks mee gedaan;
- De docent heeft het zelf opgelost.

De docenten die ongewenst gedrag van ouders hebben gemeld, hebben we gevraagd bij wie ze dit hebben gemeld. Bijna negen op de tien (87%) docenten geeft aan dat ze het ongewenste gedrag van ouders bij hun direct leidinggevende/teamleider hebben gemeld.

Elf procent van de docenten die ongewenst gedrag van ouders heeft gemeld geeft aan dit (ook) bij een andere persoon te hebben gemeld. De genoemde personen kunnen als volgt worden samengevat:

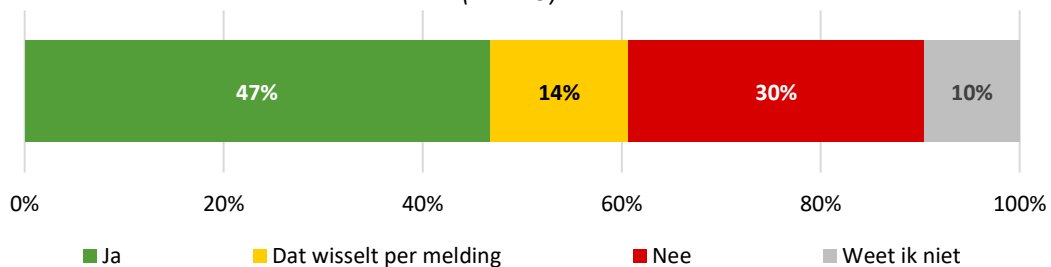
- Collega's;
- De mentor van de leerling;
- Vermelding in Magister.

We hebben de docenten die ongewenst gedrag van ouders hebben gemeld ook gevraagd of zij tevreden zijn met het resultaat van hun melding. Iets minder dan de helft (47%) geeft aan tevreden te zijn met het resultaat van hun melding. Circa een derde (30%) is hier niet mee tevreden.

Heeft uw melding/hebben uw meldingen geleid tot een oplossing/resultaat waarover u tevreden bent?

*Alleen gesteld aan docenten die ongewenst gedrag van ouders hebben gemeld
(n = 229)*

Aansluitend hebben we de docenten gevraagd om hun oordeel over het resultaat van de melding van het ongewenste gedrag toe te lichten. De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

Tevreden

- De docent werd gesteund / serieus genomen door de schoolleiding/leidinggevende;
- De ouders zijn erop aangesproken door de schoolleiding / de schoolleiding is met de ouders in gesprek gegaan;
- De docent is zelf met de ouders in gesprek gegaan;
- Het contact is overgenomen door de teamleider / alleen contact in aanwezigheid van de teamleider;
- De ouder mag niet meer op school komen / contact opnemen met de docent / de docent hoeft na de melding geen contact meer te hebben met de ouder(s);
- Leidinggevende / collega's hebben meege gedacht over een oplossing;
- Het is opgelost;
- De ouders hebben hun excuses aangeboden.

Niet tevreden

- Er is niets met de melding gedaan / de melding van de docent werd niet serieus genomen;
- De docent moet het zelf oplossen;
- De docent werd niet gesteund door de schoolleiding/leidinggevende;
- De schoolleiding/leidinggevende heeft de ouders hun zin gegeven / durft niet tegen ouders in te gaan;
- Het ongewenste gedrag is niet veranderd / het voelt nog steeds onveilig om met de ouder(s) in contact te gaan.

Wisselend

- De ene keer werd er wel wat aan gedaan/werd de docent wel gesteund door de leidinggevende, de andere keer niet;
- De ene keer verandert het gedrag van de ouder, de andere keer niet.

5.4 Ongewenst gedrag door collega's

In dit hoofdstuk gaan we verder in op ongewenst gedrag door collega's.

5.4.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door collega's

Elf van de 1038 docenten (1%) geven aan te maken te hebben gehad met fysiek geweld en fysieke intimidatie door collega's. Het gaat dan bij vier docenten om aanranding of een andere fysieke vorm van seksuele intimidatie, bij één docent om spugen, bij één docent om stalken en bij vijf docenten om een andere vorm van fysiek geweld. Gezien het kleine percentage docenten dat te maken heeft gehad met fysiek geweld en fysieke intimidatie door collega's, zullen we dit onderwerp niet verder bespreken.

5.4.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door collega's

Circa één op de acht (13%) docenten heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met verbaal geweld en verbale intimidatie door collega's. Vaker genoemde vormen van verbaal geweld waarmee de docenten te maken hebben gehad zijn: voortdurend veroordelen/bekritisieren (6%), kleineren/vernederen (6%) en bewust (onterecht) beschuldigen (6%).

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van verbaal geweld of verbale intimidatie door collega's waarvan u zelf het slachtoffer was?
Meerdere antwoorden mogelijk

De door de docenten genoemde andere vormen van verbaal geweld en verbale intimidatie door collega's zijn als volgt samen te vatten:

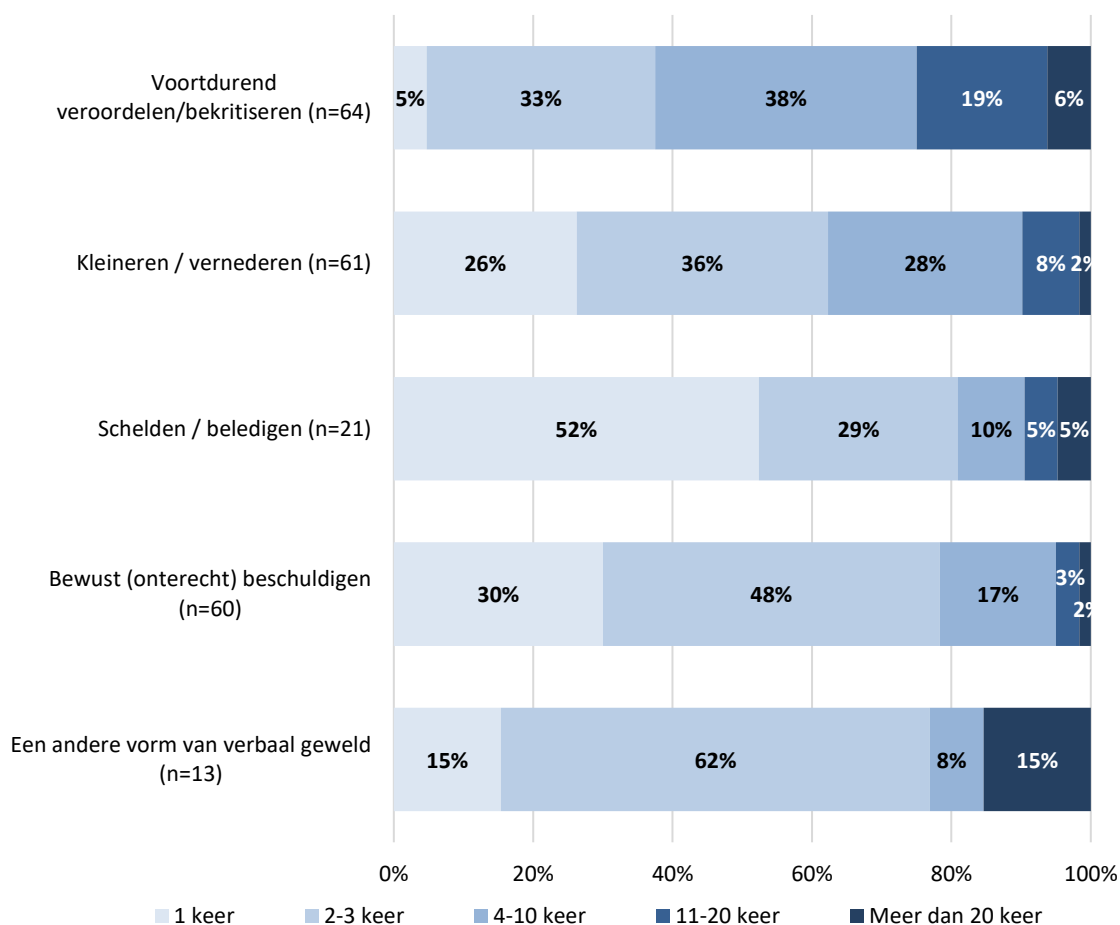
- Roddelen;
- Boze/schreeuwende collega.

Een kwart van de docenten (25%) die te maken heeft gehad met voortdurend veroordelen/bekritisieren door collega's geeft aan dit meer dan tien keer in de afgelopen twaalf maanden mee te hebben gemaakt. Ook van de docenten die te maken hebben gehad met kleineren/vernederen en bewust (onterecht) beschuldigen geeft een meerderheid aan hier meerdere keren in de afgelopen twaalf maanden mee te zijn geconfronteerd.

In de onderstaande grafiek tonen we alleen de vormen van verbaal geweld en/of verbale intimidatie door collega's waarvan 10 of meer docenten hebben aangegeven dat ze dit in de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt.

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

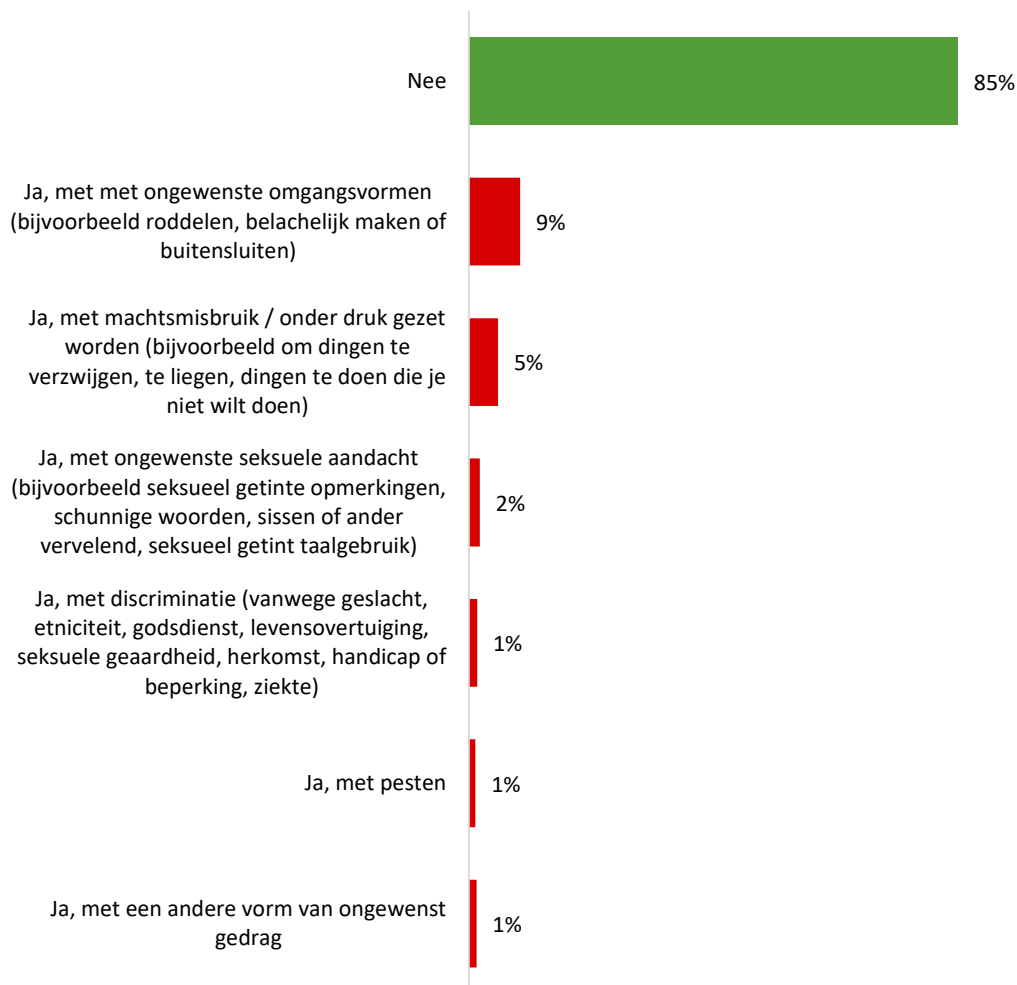
Alleen voorgelegd aan docenten die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met deze vorm van verbaal geweld van collega's

5.4.3 Overig ongewenst gedrag door collega's

Eén op de zeven docenten (15%) heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met overig ongewenst gedrag van collega's. Circa één op de tien docenten (9%) heeft te maken gehad met ongewenste omgangsvormen van collega's, bijvoorbeeld roddelen, belachelijk maken of buitensluiten. Eén op de twintig docenten (5%) heeft te maken gehad met machtsmisbruik/onder druk gezet worden door collega's.

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van overig ongewenst gedrag door collega's waarvan u zelf het slachtoffer was?
Meerdere antwoorden mogelijk

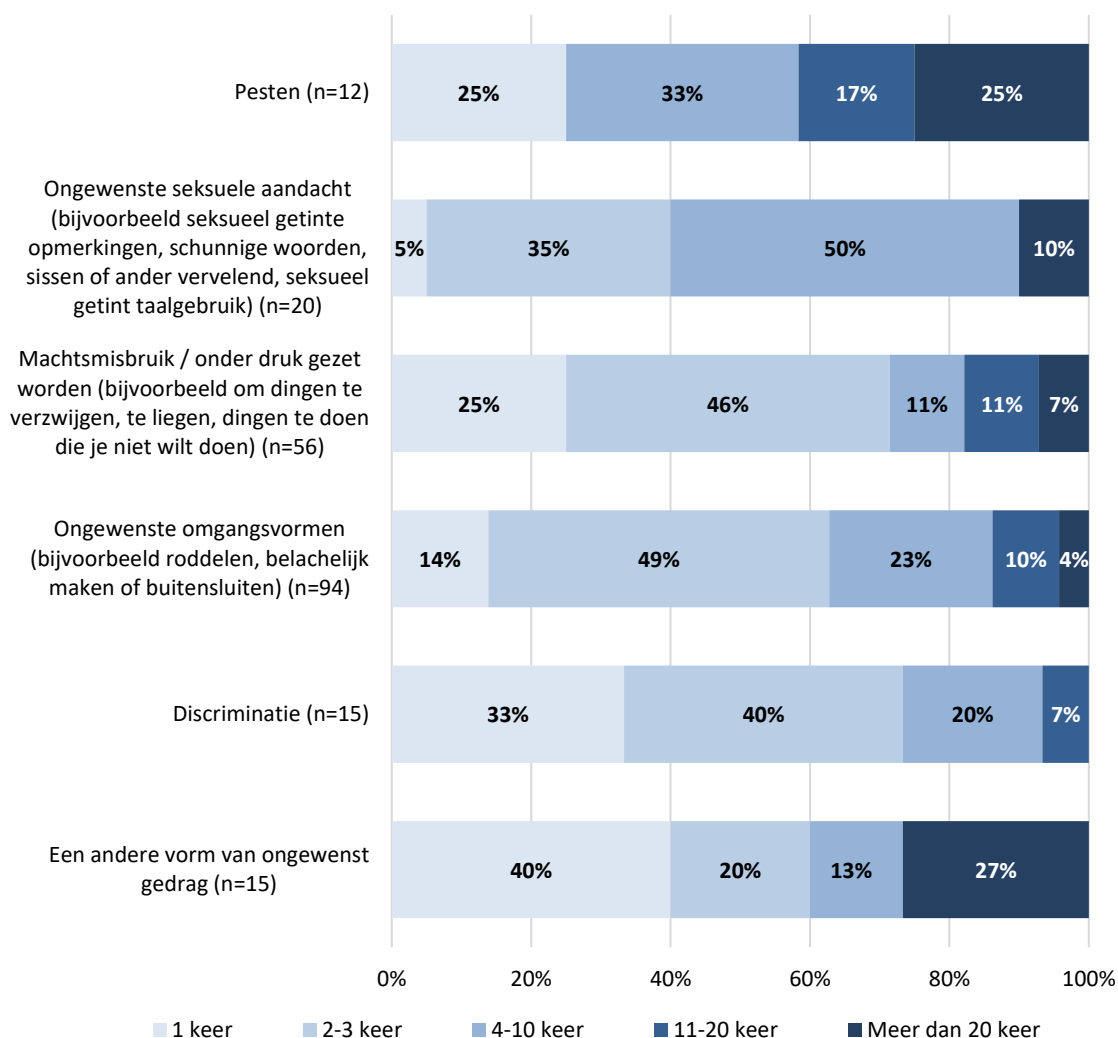

De andere vormen van ongewenst gedrag die door de docenten genoemd worden zijn te divers om samen te vatten.

Docenten die te maken hebben gehad met overig ongewenst gedrag van collega's geven relatief vaak aan hier meerdere keren in de afgelopen twaalf maanden mee te zijn geconfronteerd. Twee vijfde (42%) van de docenten die te maken hebben gehad met pesten door collega's geeft aan hier meer dan tien keer in de afgelopen twaalf maanden mee te zijn geconfronteerd. Een kwart van hen heeft hier zelfs meer dan twintig keer mee te maken gehad. Ook docenten die te maken hebben gehad met ongewenste seksuele aandacht worden hier relatief vaak mee geconfronteerd (50% 4-10 keer in de afgelopen twaalf maanden, 10% meer dan 20 keer). Ook van machtsmisbruik en ongewenste omgangsvormen door collega's geeft een ruime meerderheid aan hier meerdere keren mee te maken te hebben gehad.

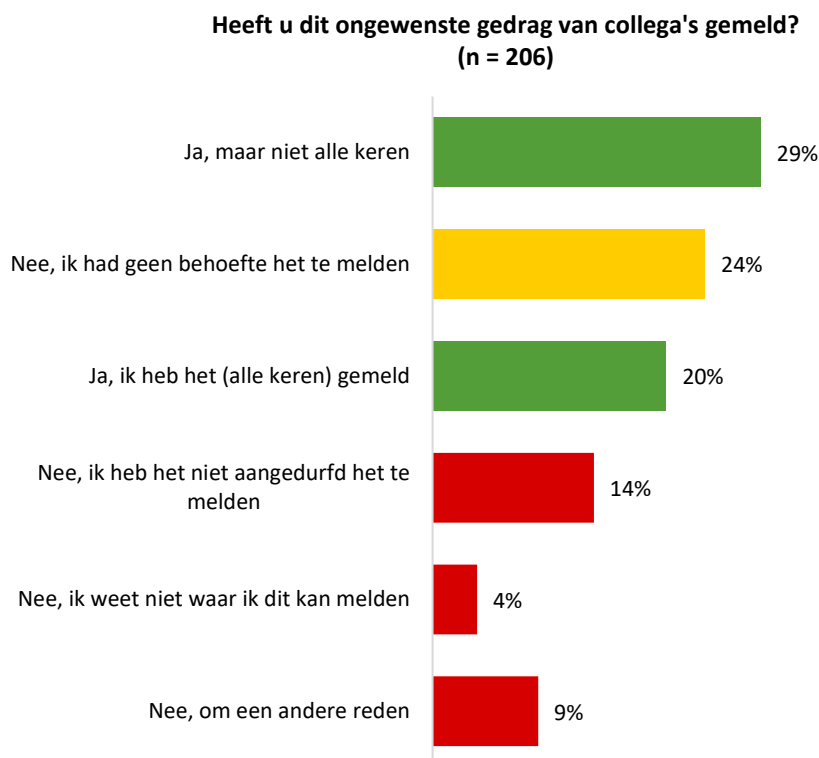
Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

Alleen voorgelegd aan docenten die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met deze vorm van overig ongewenst gedrag van collega's

5.4.4 Melden van ongewenst gedrag van collega's

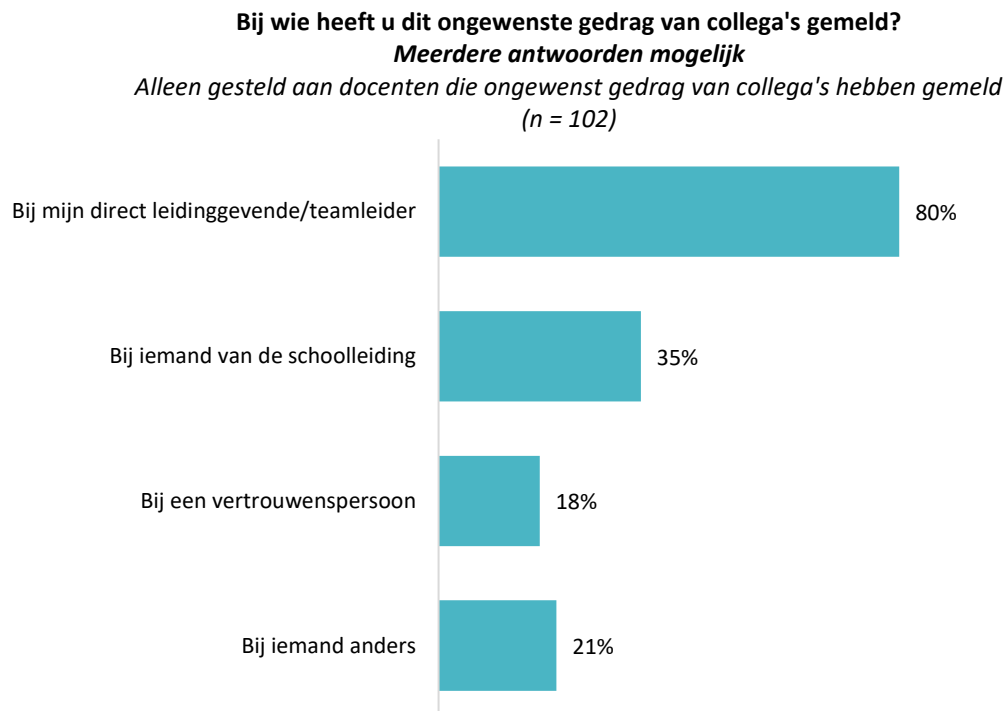
Docenten die te maken hebben gehad met ongewenst gedrag door collega's, hebben we gevraagd of zij dit ongewenste gedrag hebben gemeld. Ongeveer de helft (49%) van de docenten die te maken heeft gehad met ongewenst gedrag door collega's geeft aan hier melding van te hebben gemaakt, waarvan 29% aangeeft dit niet alle keren te hebben gemeld. Docenten die ongewenst gedrag van collega's niet hebben gemeld noemen het vaakst als reden dat zij geen behoefte hadden om dit te melden. 14% van de docenten die ongewenst gedrag hebben meegemaakt, geeft aan dat zij dit niet gemeld hebben omdat zij het niet durven te melden.

Negen procent van de docenten die ongewenst gedrag hebben meegemaakt, noemt dat zij dit om een andere reden niet hebben gemeld. De redenen die door deze docenten genoemd worden, kunnen als volgt worden samengevat:

- Het heeft toch geen zin;
- De docent is zelf het gesprek aangegaan met de betreffende collega.

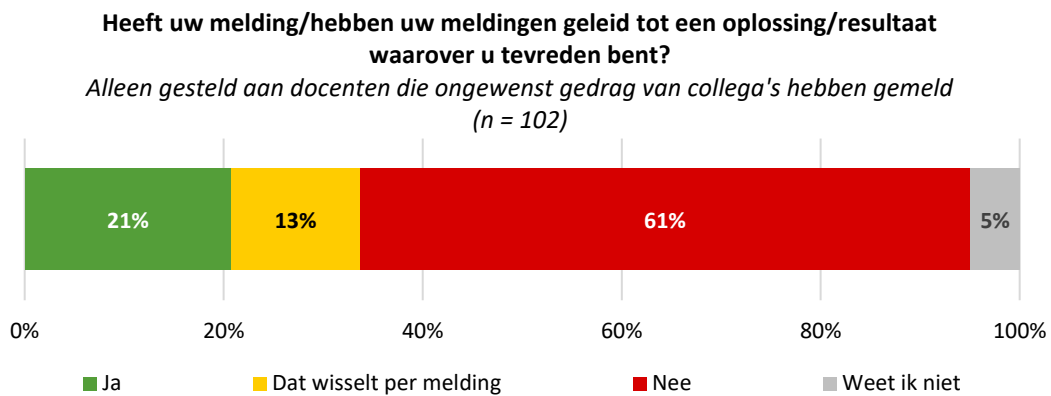
De docenten die ongewenst gedrag van collega's hebben gemeld, hebben we gevraagd bij wie zij dit hebben gemeld. Vier vijfde (80%) geeft aan het ongewenste gedrag van collega's gemeld te hebben bij hun direct leidinggevende/teamleider. Ongewenst gedrag van collega's wordt relatief weinig gemeld bij de vertrouwenspersoon. Slechts 18% van de docenten die ongewenst gedrag van collega's hebben gemeld, heeft dit gemeld bij een vertrouwenspersoon.

Een vijfde (21%) van de docenten geeft aan het ongewenste gedrag van collega's (ook) te hebben gemeld bij een andere persoon. De personen die door deze docenten worden genoemd, worden als volgt samengevat:

- Collega's;
- Bij de collega zelf;
- HR;
- Een coach.

De docenten die het ongewenste gedrag van collega's hebben gemeld, hebben we ook gevraagd of zij tevreden zijn met het resultaat van hun melding. Drie vijfde (61%) van de docenten die melding hebben gedaan geven aan niet tevreden te zijn met het resultaat van hun melding. Slechts één vijfde (21%) geeft aan wel tevreden te zijn met het resultaat van hun melding.

Aansluitend hebben we de docenten gevraagd om hun oordeel over het resultaat van de melding van het ongewenste gedrag toe te lichten. De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

Tevreden

- De schoolleiding heeft actie ondernomen;
- De collega is van school weg gegaan;
- Het gedrag is niet meer voorgekomen;
- Het is uitgepraat.

Niet tevreden

- Er is niets mee gedaan;
- De schoolleiding gaf aan dat de docent het zelf moest oplossen;
- De collega zit in een machtspositie en wordt niet aangepakt / aangesproken;
- De melding werd niet serieus genomen / het ongewenst gedrag wordt gebagatelliseerd;
- Het ongewenste gedrag van de collega is niet veranderd / niet gestopt.

Wisselend

- *Te divers om samen te vatten.*

5.5 Ongewenst gedrag door leidinggevenden

In dit hoofdstuk gaan we verder in op ongewenst gedrag door leidinggevenden.

5.5.1 Fysiek geweld en fysieke intimidatie door leidinggevenden

Slechts één van de 1038 docenten (0,1%) geeft aan te maken te hebben gehad met fysiek geweld en fysieke intimidatie door leidinggevenden. Het gaat bij deze docent om een andere vorm van fysiek geweld. Gezien het kleine percentage docenten dat te maken heeft gehad met fysiek geweld en fysieke intimidatie door leidinggevenden, zullen we dit onderwerp niet verder bespreken.

5.5.2 Verbaal geweld en verbale intimidatie door leidinggevenden

Eén op de acht docenten (12%) heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met verbaal geweld of verbale intimidatie door leidinggevenden. Vaker genoemde vormen van verbaal geweld door leidinggevenden zijn: voortdurend veroordelen/bekritisieren (5%), bewust (onterecht) beschuldigen (5%) en kleineren/vernederen (5%).

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van verbaal geweld of verbale intimidatie door leidinggevenden waarvan u zelf het slachtoffer was?

Meerdere antwoorden mogelijk

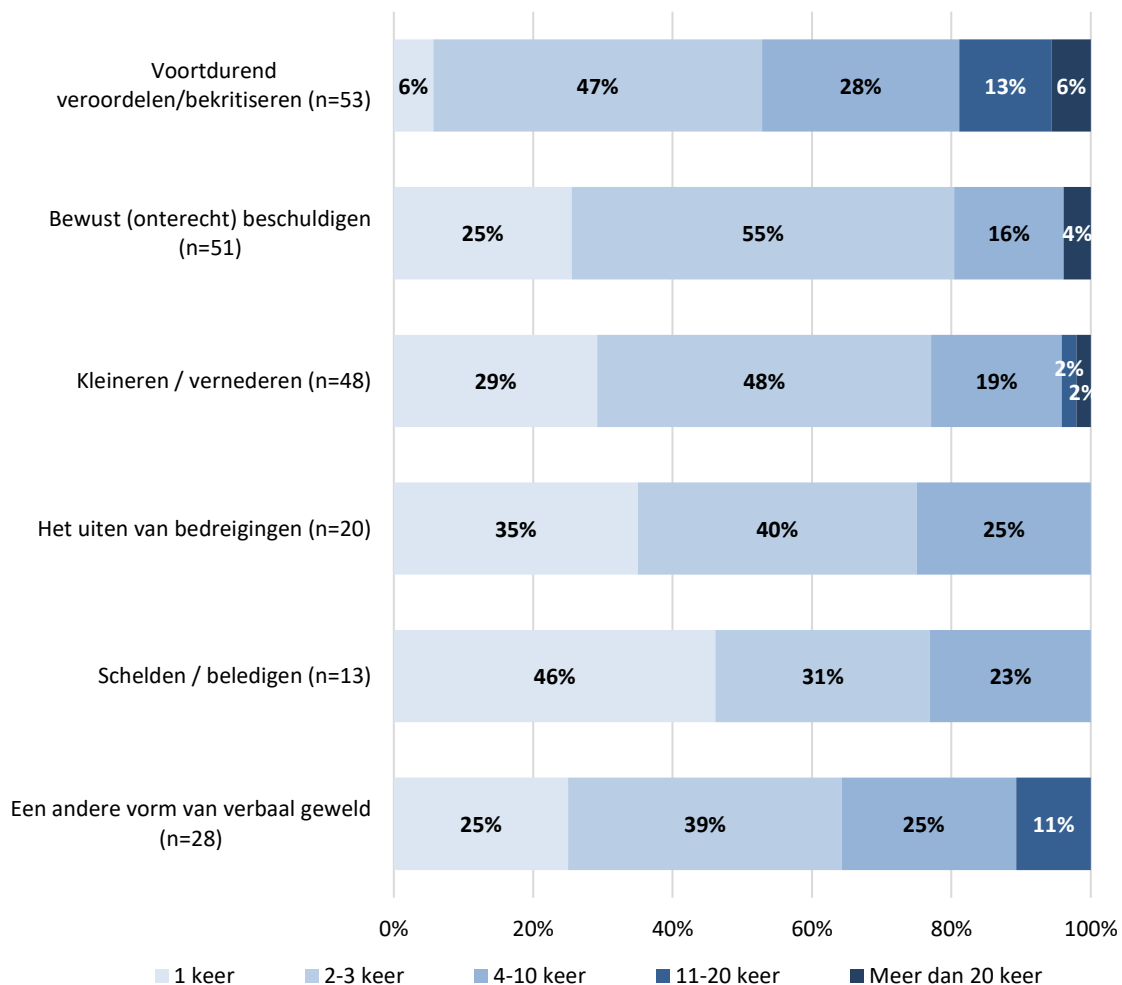
Drie procent van de docenten geeft aan te maken te hebben gehad met een andere vorm van verbaal geweld door leidinggeven. De genoemde vormen van verbaal geweld kunnen als volgt worden samengevat:

- Manipuleren / onder druk zetten;
- Schreeuwen / verbaal agressief reageren;
- Intimidatie (bijvoorbeeld door een niet-regulier lesbezoek na kritiek op de leidinggevende).

Met name docenten die te maken hebben gehad met voortdurend veroordelen/bekritisieren door leidinggevend en geven aan dat zij hier relatief vaak mee zijn geconfronteerd (19% meer dan tien keer in de afgelopen twaalf maanden). Ongeveer de helft van de docenten die te maken heeft gehad met bewust (onterecht) beschuldigen (55%) en kleineren/vernederen (48%) door leidinggevend en geeft aan dit 2-3 keer in de afgelopen twaalf maanden te hebben meegemaakt.

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

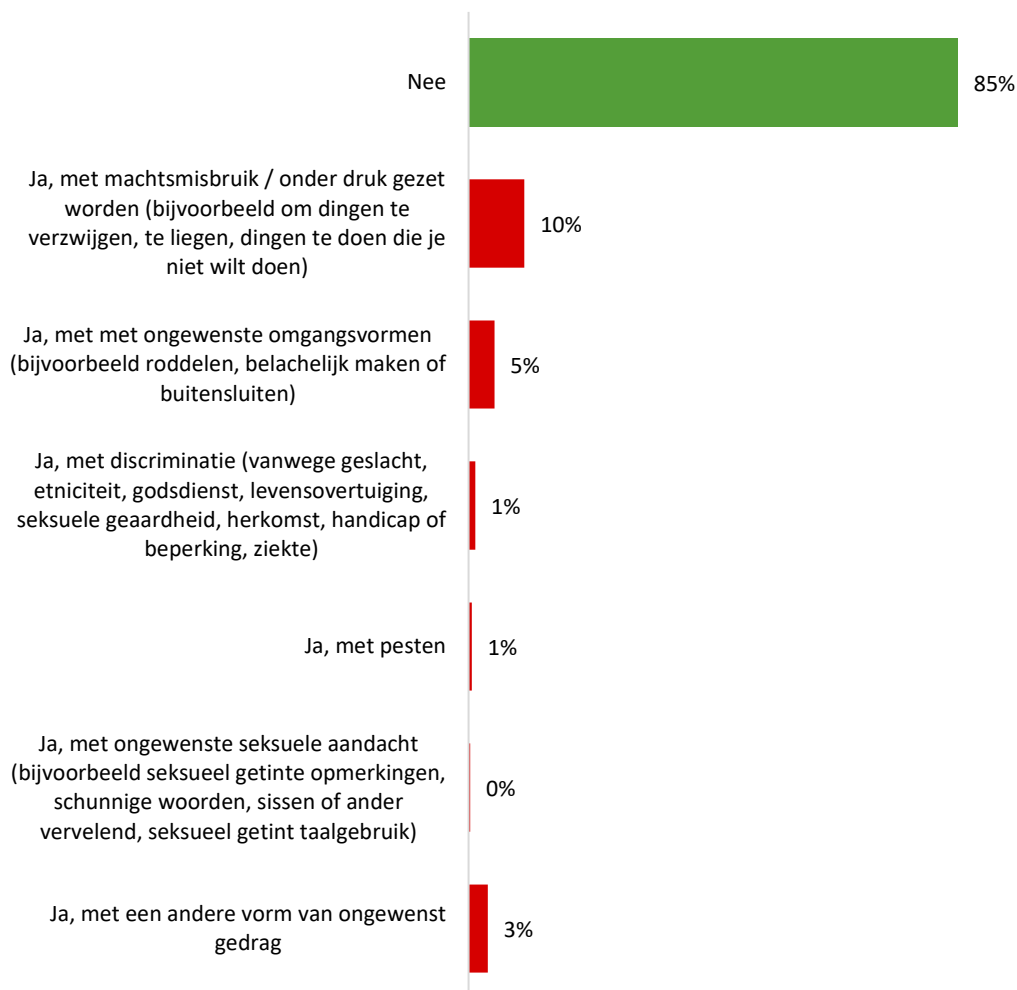
Alleen voorgelegd aan docenten die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met deze vorm van verbaal geweld van leidinggevend en

5.5.3 Overig ongewenst gedrag door leidinggevenden

Eén op de zeven docenten (15%) heeft in de afgelopen twaalf maanden te maken gehad met overig ongewenst gedrag door leidinggevenden. Het vaakst genoemd wordt machtsmisbruik / onder druk gezet worden door leidinggevenden. Eén op de tien docenten heeft hier mee te maken gehad. Eén op de twintig docenten (5%) geeft aan te maken te hebben gehad met ongewenste omgangsvormen van leidinggevenden, bijvoorbeeld roddelen, belachelijk maken of buitensluiten.

Heeft u op school in de afgelopen 12 maanden te maken gehad met één of meerdere van de volgende vormen van overig ongewenst gedrag door leidinggevenden waarvan u zelf het slachtoffer was?
Meerdere antwoorden mogelijk

De andere vormen van ongewenst gedrag door leidinggevenden die genoemd worden, kunnen als volgt worden samengevat:

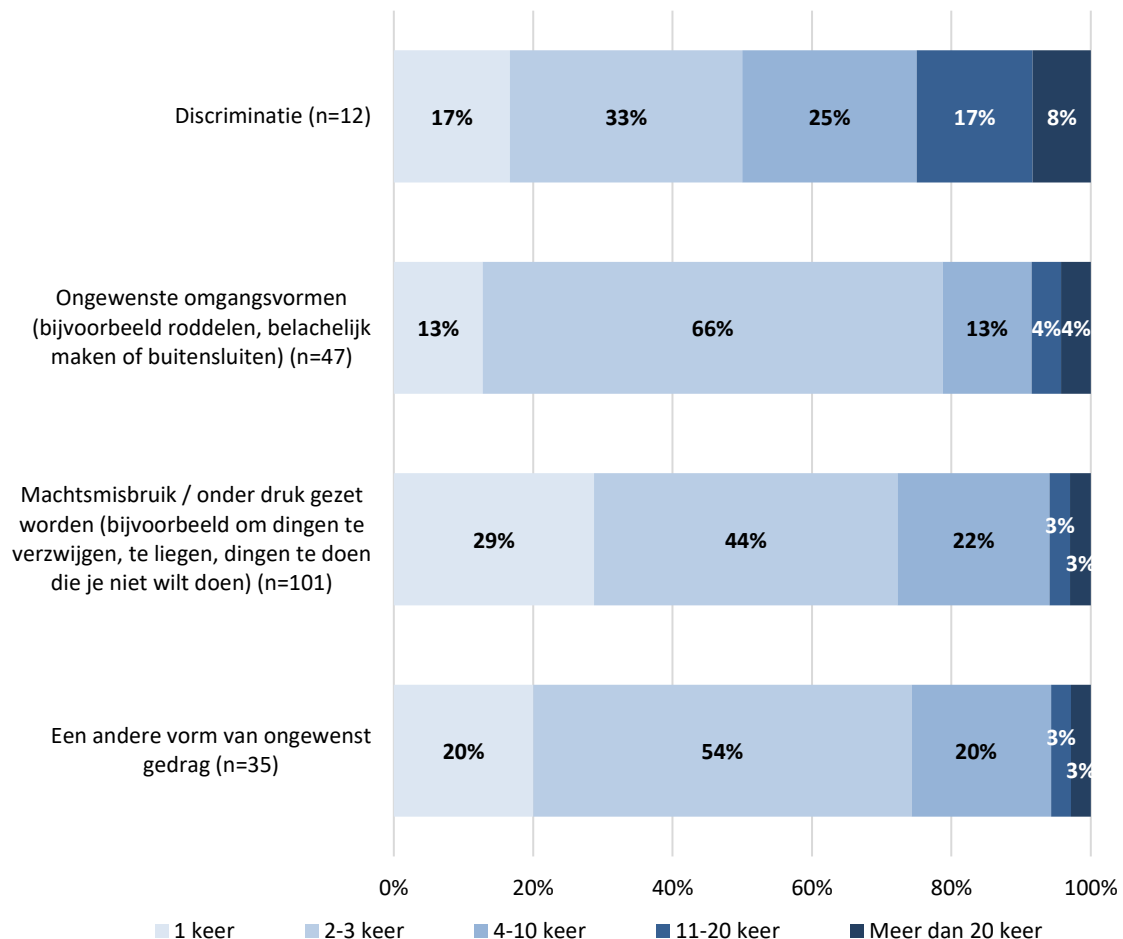
- Negeren;
- Gemaakte afspraken niet nakomen.

Een kwart van de docenten (25%) die te maken hebben gehad met discriminatie door leidinggevenden geeft aan hier meer dan tien keer in de afgelopen twaalf maanden te zijn geconfronteerd, waarvan 8% meer dan twintig keer. Van de docenten die te maken hebben gehad met ongewenste omgangsvormen door leidinggevenden geeft de meerderheid (66%) aan dat dit 2-3 keer is voorgekomen in de afgelopen twaalf maanden. Ruim twee vijfde (44%) van de docenten die te maken hebben gehad met machtsmisbruik door leidinggevenden geeft aan dat dit 2-3 keer in de afgelopen twaalf maanden is voorgekomen, één vijfde geeft aan 4-10 keer onder druk te zijn gezet door leidinggevenden.

In de onderstaande grafiek tonen we alleen de vormen van overig ongewenst gedrag door leidinggevenden waarvan 10 of meer docenten hebben aangegeven dat ze dit in de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt.

Kunt u per vorm van ongewenst gedrag aangeven hoe vaak dit plaatsvond in de afgelopen twaalf maanden?

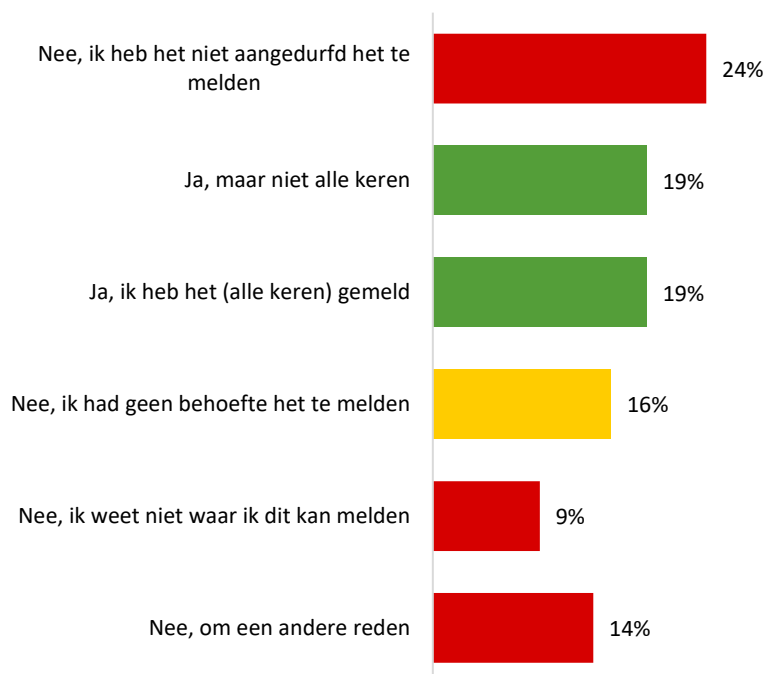
Alleen voorgelegd aan docenten die in de afgelopen 12 maanden te maken hebben gehad met deze vorm van overig ongewenst gedrag van leidinggevenden

5.5.4 Melden van ongewenst gedrag van leidinggevenden

Docenten die te maken hebben gehad met ongewenst gedrag van leidinggevenden hebben we gevraagd of zij dit ongewenste gedrag hebben gemeld. Iets minder dan twee vijfde (37%) van de docenten die ongewenst gedrag van collega's hebben meegemaakt geeft aan dit te hebben gemeld, waarvan 19% dit niet alle keren gemeld heeft. De meerderheid (63%) van de docenten die slachtoffer is geworden van ongewenst gedrag door leidinggevenden heeft dit niet gemeld. De meest genoemde reden om het ongewenste gedrag van leidinggevenden niet te melden is dat docenten die niet durven te melden (24% van de docenten die ongewenst gedrag van leidinggevenden hebben meegemaakt geeft dit aan).

Heeft u dit ongewenste gedrag van leidinggevenden gemeld?
(n = 193)

Veertien procent van de docenten geeft aan dat zij ongewenst gedrag van leidinggevenden niet hebben gemeld om een andere reden. De door de docenten genoemde redenen kunnen als volgt worden samengevat:

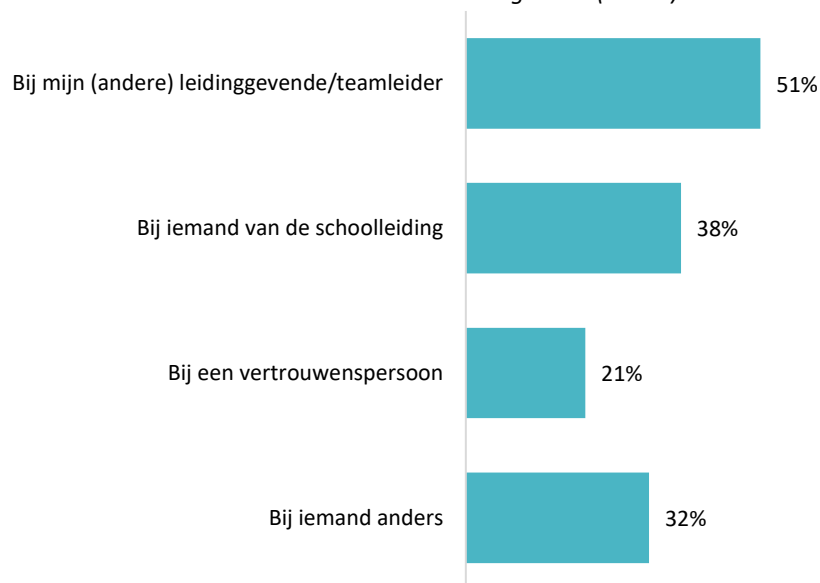
- Er wordt toch niets mee gedaan / het heeft geen zin.

Docenten die ongewenst gedrag van leidinggevenden hebben gemeld, hebben we gevraagd bij wie zij dit hebben gemeld. De helft van de docenten die ongewenst gedrag van leidinggevenden hebben gemeld, heeft dit gedaan bij hun (andere) leidinggevende/teamleider. Slechts één op de vijf (21%) docenten die ongewenst gedrag hebben gemeld, heeft dit gemeld bij een vertrouwenspersoon.

Bij wie heeft u dit ongewenste gedrag van leidinggevenden gemeld?

Meerdere antwoorden mogelijk

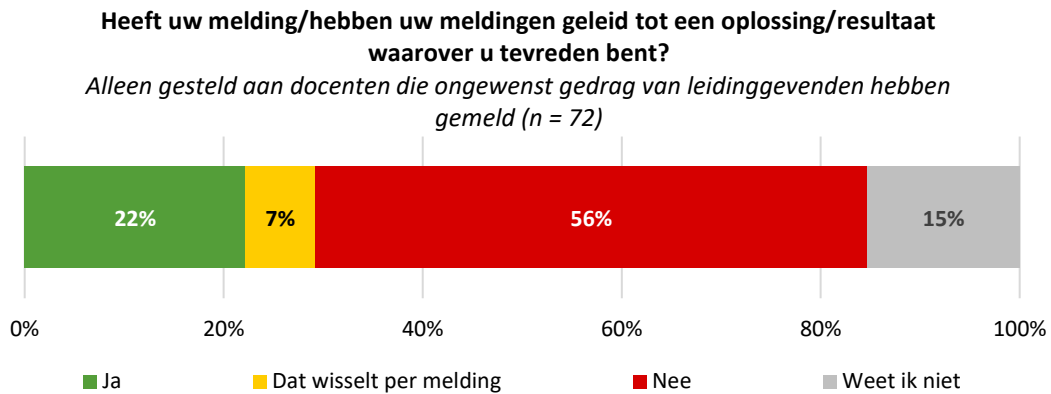
Alleen gesteld aan docenten die ongewenst gedrag van leidinggevenden hebben gemeld (n = 72)

Een derde (32%) van de docenten die ongewenst gedrag van leidinggevenden hebben gemeld, heeft dit (ook) gemeld bij een ander persoon. De personen die door deze docenten worden genoemd, kunnen als volgt worden samengevat:

- Bij de betreffende leidinggevende zelf;
- Collega's;
- HR;
- Vakbond.

De docenten die ongewenst gedrag van leidinggevenden hebben gemeld, hebben we gevraagd of zij tevreden zijn met het resultaat van hun melding. Iets meer dan de helft (56%) van de docenten die ongewenst gedrag van leidinggeven hebben gemeld geeft aan niet tevreden te zijn met het resultaat van hun melding. Eén vijfde (22%) van de docenten is wel tevreden met het resultaat van hun melding.

Aansluitend hebben we de docenten gevraagd om hun oordeel over het resultaat van de melding van het ongewenste gedrag toe te lichten. De toelichtingen kunnen als volgt worden samengevat:

Tevreden

- Er zijn excuses aangeboden;
- Het is uitgepraat / de docent kreeg erkenning / heeft zijn/haar hart kunnen luchten.

Niet tevreden

- Er is niets met de melding gedaan;
- Het ongewenste gedrag is niet veranderd/gestopt;
- De schoolleiding houdt de leidinggevende de hand boven het hoofd;
- Het ongewenste gedrag wordt niet serieus genomen.

Wisselend

- *Te divers om samen te vatten.*

BIJLAGE – RESPONSVERANTWOORDING

Respons

Voor dit onderzoek is de volgende netto-respons van docenten uit het voortgezet onderwijs gerealiseerd uit het Online Panel Docenten Voortgezet Onderwijs (hierna: panel) en met behulp van de Onderwijsdatabank van DUO Onderwijsonderzoek & Advies (hierna: niet-panel):

	Uitgenodigd	Respons	Percentage respons
Panel	1007	783	78%
Niet-panel	5000	255	5%
Totaal	6007	1038	17%

Representativiteit

De gerealiseerde netto-respons is vergeleken met de populatie voor de kenmerken denominatie en vakantieregio. Verschillen tussen de gerealiseerde respons en de populatie op deze kenmerken zijn 5% of kleiner. We hebben de resultaten daarom niet 'herwogen'. Het zal geen enkel effect hebben op de onderzoeksresultaten zoals in dit rapport beschreven.

Verschillen tussen panel en niet-panel respondenten

Bij een vragenlijst over een gevoelig onderwerp als sociale veiligheid en ongewenst gedrag kan sprake zijn van voorselectie: docenten die ervaring hebben met ongewenst gedrag of zich minder (sociaal) veilig voelen kunnen eerder geneigd zijn de vragenlijst in te vullen dan docenten die geen ervaring hebben met ongewenst gedrag en/of zich wel sociaal veilig voelen. Er kunnen daarom vragen ontstaan over de betrouwbaarheid en representativiteit van de resultaten.

Het grootste deel van de respons van dit onderzoek komt van docenten die lid zijn van het Online Panel Docenten Voortgezet Onderwijs (hierna: panel respondenten). Omdat deze docenten zeer regelmatig vragenlijsten invullen over diverse onderwerpen en hiervoor een kleine financiële vergoeding krijgen, gaan we ervan uit dat het wel of niet onveilig voelen en/of ongewenst gedrag hebben meegemaakt geen rol speelt in de keuze om wel of niet aan het onderzoek deel te nemen. Er is bij deze groep, met andere woorden, geen sprake van voorselectie.

Docenten die "koud" benaderd zijn, via de Onderwijsdatabank van DUO Onderwijsonderzoek & Advies (hierna: niet-panel respondenten), hebben geen eerdere relatie met DUO Onderwijsonderzoek & Advies en krijgen geen financiële compensatie voor het invullen van de vragenlijst. Bij deze groep kan ervaring met ongewenst gedrag of een onveilig gevoel op school daarom mogelijk wel een (extra) motivatie zijn om deel te nemen aan het onderzoek. Bij deze respondenten bestaat, met andere woorden, wel de mogelijkheid van voorselectie.

Bij de vragen over ervaring met ongewenst gedrag van leerlingen, ouders, collega's en leidinggevenden, zien we geen significante verschillen tussen panel en niet-panel respondenten. In een deel van de resultaten zien we wel verschillen tussen de antwoorden van panel en niet-panel respondenten. Dit speelt met name bij het algemene gevoel van sociale veiligheid (hoofdstuk 5.1). Hier zien we dat niet-panel respondenten iets negatiever zijn over hun sociale veiligheid. Omdat niet-panel respondenten echter slechts een klein deel uitmaken van de totale respons, hebben deze verschillen echter een zeer geringe invloed op de overall resultaten.

Hieronder geven we een overzicht van de significante verschillen tussen panel en niet-panel respondenten.

- Tussen de panel en niet-panel respondenten zit een significant verschil als we kijken naar het rapportcijfer dat zij geven voor hun eigen sociale veiligheid (paragraaf 5.1.1). Panel respondenten geven significant vaker een voldoende voor hun sociale veiligheid (92%) ten opzichte van niet-panel respondenten (87% geeft een voldoende), en significant minder vaak een onvoldoende (8% van de panel respondenten geeft een onvoldoende, ten opzichte van 13% van de niet-panel respondenten). Het gemiddelde rapportcijfer gegeven door de panel respondenten ligt daarmee ook iets hoger (op een 8,0) dan dat gegeven door de niet-panel respondenten (7,6).
- Bij de vraag 'Is uw gevoel van (sociale) veiligheid op school in de afgelopen drie jaar afgenomen, gelijk gebleven of toegenomen?' (paragraaf 5.1.1) vinden we ook een significant verschil tussen de panel en niet-panel respondenten. Niet-panel respondenten geven significant vaker dan panel respondenten aan dat hun gevoel van (sociale) veiligheid in de afgelopen drie jaar sterk is afgenomen (8% ten opzichte van 4%). Als we alleen kijken naar de panel respondenten, dan is de verdeling tussen de verschillende antwoordopties als volgt: 9% van de docenten geeft aan dat hun gevoel van (sociale) veiligheid (sterk) is toegenomen, 59% geeft aan dat dit min of meer gelijk is gebleven, en 31% geeft aan dat dit (sterk) is afgenomen.
- Bij de stelling 'Ik voel mij op school vrij om te zeggen wat ik vind, ook als mijn mening anders is dan die van de meerderheid' (paragraaf 5.1.2) geven niet-panel respondenten significant minder vaak aan het met deze stelling 'eens' te zijn dan panel respondenten (67% ten opzichte van 75%).
- Bij de stelling 'Wanneer een leidinggevende een ongewenste opmerking/grap maakt, dan voel ik mij veilig genoeg om aan te geven dat ik mij hier niet prettig bij voel' (paragraaf 5.1.2) geven niet-panel respondenten significant vaker aan het met deze stelling 'eens' te zijn dan panel respondenten (20% ten opzichte van 15%).
- Bij de vraag 'Weet u wie er op uw school is/zijn aangesteld als vertrouwenspers(o)on(en)?' (paragraaf 5.1.3) zien we een significant verschil tussen de resultaten van panel respondenten en niet-panel respondenten. Niet-panel respondenten geven significant vaker aan dat zij niet weten wie er op hun school is aangesteld als vertrouwenspersoon (19% ten opzichte van 13% van de panel respondenten). Als we alleen kijken naar de panel respondenten, dan geeft 87% van de docenten aan wel te weten wie er op hun school is aangesteld als vertrouwenspersoon en 13% weet dit niet.
- Bij de stelling 'Als er sprake is van ongewenst gedrag op mijn school wordt dat door de schoolleiding goed opgepakt en opgelost' (paragraaf 5.1.4) geven niet-panel respondenten minder vaak dan panel respondenten aan het met deze stelling 'eens' te zijn (39% ten opzichte van 50%).
- Bij de stelling 'Ik ben tevreden over het beleid (de aanpak, preventie en nazorg) van mijn school met betrekking tot ongewenst gedrag van leerlingen' (paragraaf 5.1.4) geven niet-panel respondenten significant minder vaak aan het met deze stelling 'eens' te zijn (44% ten opzichte van 56% van de

- panel respondenten) en significant vaker dat zij 'neutraal' staan tegenover deze stelling (22% ten opzichte van 16% van de panel respondenten).
- Bij de stelling 'Ik ben tevreden over het beleid (de aanpak, preventie en nazorg) van mijn school met betrekking tot ongewenst gedrag van ouders' (paragraaf 5.1.4) geven niet-panel respondenten minder vaak aan het met de stelling 'eens' te zijn dan panel respondenten (43% ten opzichte van 52%).
  - Bij de stelling 'Ik ben tevreden over het beleid (de aanpak, preventie en nazorg) van mijn school met betrekking tot ongewenst gedrag van leidinggevenden' (paragraaf 5.1.4) geven niet-panel respondenten minder vaak aan het met de stelling 'eens' te zijn dan panel respondenten (32% ten opzichte van 42%).
  - Panel respondenten geven significant vaker aan dat zij te maken hebben gehad met 'diefstal op school door een of meerdere leerling(en)' (paragraaf 5.2.5) dan niet-panel respondenten (43% ten opzichte van 36%).
  - Panel respondenten geven significant vaker aan dat zij te maken hebben gehad met 'een of meerdere leerling(en) met vuurwerk op school' (paragraaf 5.2.5) dan niet-panel respondenten (58% ten opzichte van 44%). Niet-panel respondenten geven daarentegen vaker aan dat zij dit niet weten (24% ten opzichte van 17% van de panel respondenten).
  - Bij 'ongewenste bezoeker(s) in of om de school (bijvoorbeeld loverboys, drugsdealers)' (paragraaf 5.2.5) geven panel respondenten significant vaker aan dat er geen ongewenste bezoekers in of om de school zijn geweest in de afgelopen twaalf maanden dan niet-panel respondenten (32% antwoordoptie 'nee' ten opzichte van 24% van de niet-panel respondenten). Niet-panel respondenten kiezen vaker de antwoordoptie 'weet ik niet' (47% ten opzichte van 35% van de panel respondenten).
  - Bij 'Een of meerdere leerling(en) die drugs verhandelen in/rondom school' (paragraaf 5.2.5) kiezen niet-panel respondenten significant vaker de antwoordoptie 'weet ik niet' dan panel respondenten (46% ten opzicht van 38%).
  - Bij 'Een of meerdere leerling(en) met wapen op school' (paragraaf 5.2.5) kiezen niet-panel respondenten significant vaker de antwoordoptie 'weet ik niet' dan panel respondenten (40% ten opzichte van 31%).
  - Tussen de panel- en niet-panel respondenten zit een significant verschil als we kijken naar de tevredenheid met het resultaat van meldingen van ongewenst gedrag van collega's (paragraaf 5.4.4). Niet-panel respondenten geven significant vaker aan dat hun melding niet heeft geleid tot een resultaat/oplossing waarover zij tevreden zijn (80% ten opzichte van 55% bij panel respondenten). Als we alleen kijken naar panel respondenten, dan is de verdeling over de antwoordcategorieën bij deze vraag als volgt: Ja 24%, Dat wisselt per melding 14%, Nee 55%, Weet ik niet 7%.